

עֲזְרֵי מַעַם הַשֵּׁם עוֹשֶׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֶּהָר

הַזֶּהָר הַמִּתְרַגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרָשַׁת תּוֹרִיעַ

תְּרַגּוֹם קַל וְנֶחֱמָד לְמַעַן יִרְוֶץ חֲלוֹמֵד בּוֹ

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְּעַל הַזֶּהָר הָעוֹלָמִי"

בַּעִיָּה "ק בֵּית שְׁמֹשׁ תּוֹבֵב" א

אֱלוֹל תַּשִּׁ"ע לִפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,
לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,
לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:
אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו
ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

פִּרְשֵׁת תִּזְרִיעַ

וַיֹּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה
 זָכָר וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (שיר ג) עַל
 מִשְׁכְּבִי בַּלֵּילוֹת בְּקִשְׁתִּי וְגו'. עַל מִשְׁכְּבִי?!
 בְּמִשְׁכְּבִי הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶּה עַל מִשְׁכְּבִי?
 אֵלֶּה בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל אֲמָרָה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּמִבְּקִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ עַל הַגְּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בֵּין
 שְׁאָר הָעַמִּים עִם בְּנֵיהָ וְשׁוֹכֶכֶת לָעֶפְר. וְעַל שֶׁהִיא
 שׁוֹכֶכֶת בָּאָרֶץ טַמְאָה אַחֲרָת, אוֹמְרָת: עַל מִשְׁכְּבִי
 אֲנִי מִבְּקִשְׁתִּי, שְׁאֲנִי כּוֹאֶכֶת (שׁוֹכֶכֶת) בַּגְּלוּת, וְעַל זֶה
 - בְּקִשְׁתִּי אֵת שְׂאֵהָכָה נִפְשִׁי, וְלִחְוֹצִיא אוֹתִי מִמֶּנּוּ.

בְּקִשְׁתִּיו וְלֹא מִצֵּאתִיו, שְׁאִין דִּרְכוֹ לְהַזְדַּוֵּג (דף מב ע"ב)
 עַמִּי אֵלֶּה בְּהִיכְלוֹ, קָרָאתִיו וְלֹא עָנְנִי.
 שֶׁהִנֵּה בֵּין עַמִּים אַחֲרִים אֲנִי יוֹשֶׁבֶת, וְאִין שׁוֹמְעִים
 אֶת קוֹלוֹ אֵלֶּה בְּנִיו, שְׁכָתוֹב (דברים ד) הִשְׁמַע עִם קוֹל
 אֱלֹהִים וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, עַל מִשְׁכְּבִי בַּלֵּילוֹת - אֲמָרָה
 בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל, עַל מִשְׁכְּבִי הַתְּרַעְמָתִי לְפָנֵיו,

שְׁחִיחַ מִזְדוֹג עָמִי לְשִׁמַּח אוֹתִי וּלְבָרֵךְ אוֹתִי
בְּשִׂמְחָה שְׂלֵמָה. שֶׁכֶּךָ שְׁנִינוּ, שְׁמִזְזוֹנָה שֶׁל חֶמֶלֶךְ עִם
בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל בְּמָה צְדִיקִים יִרְשׁוּ יִרְשֵׁת גְּחֻלָּה
הַקְדוּשָׁה, וּבְמָה בְּרָכוֹת נִמְצְאוֹת בְּעוֹלָם.

רַבִּי אֲבָא הָיָה הוֹלֵךְ לְבֶכֶר קִנְיָא (בְּסִחוּרָה) לְמַעַרְתַּת
לוֹה, וְהָיוּ עָמִי רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, כָּתוּב (מְשִׁלִּי יב) יֵאשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ
וְגו'. יֵאשֶׁת חֵיל - זוֹ בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבִרְקַב
בְּעֲצֻמוֹתָיו מְבִישָׁה - אֵלּוּ (זוֹ הָאֱמוּנָה שֶׁל שָׂאֵר) הָעָמִים
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שְׂאִין הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא יָכוֹל
לְסַבֵּל אוֹתָם בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ב) וְאֶקוֹץ
בָּם. כְּאוֹתָם קוֹצִים וְדוֹדְדִּים שְׂדוּחִקִּים אֶת הָאָדָם
וְלֹא יָכוֹל לְסַבֵּל אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כֶּךָ זֶה וְדָאִי. יֵאשֶׁת חֵיל - זוֹ בְּנֵסֶת
יִשְׂרָאֵל, שְׁחִיחַ הַגְּבֻרָת מִבְּמָה חֵילוֹת וּבְמָה
מַחֲנוֹת שְׁנִמְצְאִים בְּעוֹלָם. עֲטָרַת בַּעֲלָהּ - כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר עֲטָרַת תִּפְאָרֶת, וְחֶבֶל אֶחָד. (ל"ג יֵאשֶׁת חֵיל - זוֹ
בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁחִיחַ בְּזוֹנָה חֶמֶלֶךְ הוֹצִיָּאה בְּמָה חֵילוֹת, בְּמָה מַחֲנוֹת, בְּמָה צְדִיקִים

בעולם, וכלם נקראים בנים לתקדוש ברוך הוא ולכנסת ישראל, כמו שכתוב
(דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם) עד שהיו חולכים, אמר רבי
אבא, כל אחד יאמר דבר בכנסת ישראל.

רבי אבא פתח ואמר, אשת חיל מי ימצא - זו
כנסת ישראל, שהיא אשת חיל, כמו
שארמנו. מי ימצא, כמו שנאמר אשר ימצא
אתכם באחרית הימים. (ל"ג מי ימצא - להניח בו קרב) מי
ימצא - מי יזכה להיות עמה בשלמות ולחמץ
עמה תמיד.

ורחוק מפנינים מכרה, מכרה?! מקחה הנה צריך
להיות! אלא לכל אותם שלא נדבקו עמה
בשלמות ולא שלמים עמה, היא מכרה אותם
והסגירה אותם בידי עמים אחרים, כמו שנאמר
ויעזבו בני ישראל את ה', וימכר אותם ביד
סיסרא. ואז התרחקו כלם מאותן פנינים עליונות
קדושות, שלא יהא חלק בהן. והו' שכתוב ורחוק
מפנינים מכרה.

רַבִּי תִּיַּא פֶּתַח בַּפֶּסוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, כָּטַח בָּהּ לֵב
 בַּעֲלָהּ וְשָׁלַל לֹא יַחֲסֶר, כָּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ -
 זֶה הַקְדוּשׁ כָּרוּךְ הוּא, שְׂמֵשׁוּם כָּךְ מִנָּה אוֹתָהּ עַל
 הָעוֹלָם לְהַנְהִיג אוֹתוֹ, כָּל כְּלִי תִּזְוִן שְׁלוֹ הַפְּקִיד
 בְּיָדֶיהָ, וְכָל אוֹתָם לוֹחֲמֵי הַקֶּרֶב, וְעַל כֵּן וְשָׁלַל לֹא
 יַחֲסֶר.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח בַּפֶּסוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, גִּמְלָתָהּ טוֹב
 וְלֹא רָע כָּל יָמֵי תִּיַּהּ. גִּמְלָתָהּ טוֹב, הִיא
 הַזְמִינָה טוֹב לָעוֹלָם, הַזְמִינָה טוֹב לְהִיכָל הַמֶּלֶךְ
 וְלִבְנֵי הַיִּכָּלוֹ. וְלֹא רָע, מַשׁוּם שְׂכָתוֹב (בראשית ב) וְעֵץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרָע. מָתִי טוֹב? בְּזִמָּן שְׂאוֹתָם יָמֵי
 הַשָּׁמַיִם מְאִירִים עָלֶיהָ וּמִזְדוּגָּגִים עִמָּה כְּרֹאוֹי, שָׁהֵם
 יָמֵי תִּיַּהּ. מַשׁוּם שְׁעֵץ הַחַיִּים שׁוֹלַח לָהּ חַיִּים וּמְאִיר
 לָהּ, וּבְאוֹתוֹ זִמָּן - גִּמְלָתָהּ טוֹב וְלֹא רָע. אָמַר רַבִּי
 אָבָא, יָפָה הוּא, וְכָל הַפֶּסוּקִים נֶאֱמָרוּ עַל כְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל.

אֵשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ. שְׁנִינֹי, אֵשֶׁה מִזְרַעַת תִּתְחַלָּה,
 יוֹלֶדֶת זָכָר. רַבִּי אֲחָא אָמַר, תְּרִי שְׁנִינֹי

שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גָזַר עַל הַטָּהָה הַהִיא אִם הִיא זָכָר אִם הִיא נִקְבָּה, וְאַתָּה אוֹמֵר אִשָּׁה מִזְרַעַת תִּחְלָה יוֹלְדֶת זָכָר? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וַדַּאי שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבְּחִין בֵּין טָהָה שֶׁל זָכָר וּבֵין טָהָה שֶׁל נִקְבָּה, וּמִשּׁוּם שֶׁמִּבְחִין בָּהּ, גָּזַר עָלֶיהָ אִם תִּהְיֶה זָכָר אוֹ נִקְבָּה.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, וַיִּלְדָּה זָכָר - וְכִי בִּינוֹן שְׁמִזְרַעַת יוֹלְדֶת, שְׂכָתוֹב וַיִּלְדָּה? (אֵלֵא) הַפְּסוּק הַזֶּה כִּךְ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת: אִשָּׁה כִּי תִהְיֶה וַיִּלְדָּה זָכָר. (תְּזַרִּיעַ וַיִּהְיֶה זָכָר) מַה זֶּה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִשָּׁה, מִיּוֹם שֶׁמִּתְעַבְּרַת עַד חַיּוֹם שְׁמוּלִידָה, אֵין לָהּ בְּפִיָּה אֵלֶּא הַיְלֹד שֶׁלָּהּ אִם יִהְיֶה זָכָר, וְעַל כֵּן - אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר.

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח, מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה', בְּמַה רַבִּים מַעֲשֵׂי הַמַּלְאָךְ הַקְדוֹשׁ בְּעוֹלָם. מִשָּׁל לְאָדָם שֶׁלָּקַח בִּידּוֹ בְּמַה (דף מג) זָרְעִים יַחַד, וְזָרַע אוֹתָם בְּפַעַם אַחַת, וְאַחֲרַיִךְ כִּךְ יוֹצֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבִדּוֹ. כִּךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

עֲשֵׂה מַעֲשֵׂיוּ בְּחֻמָּה, וּבְחֻמָּה נָטַל הַכֹּל יַחַד וְזָרַע
אוֹתָם, וְאַחֵר כֶּךָ יֵצְאוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזִמְנוֹ. וְהוּ
שִׁפְתוֹב (תהלים קד) כָּלָם בְּחֻמָּה עֲשִׂיתָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיָהּ ה', כִּמְה
רַבִּים מַעֲשֵׂי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְכָלָם
סְתוּמִים בְּחֻמָּה. וְהוּ שִׁפְתוֹב כָּלָם בְּחֻמָּה
עֲשִׂיתָ. כָּלָם כְּלוּלִים בְּחֻמָּה, וְלֹא יוֹצְאִים
הַחוּצָה אֶלָּא בְּשִׁבְלִים יְדוּעִים כְּלִפִּי הַבִּינָה,
וּמִשָּׁם נַעֲשִׂים הַכֹּל וְנִתְתַּקְּנִים. וְהוּ שִׁפְתוֹב (משלי
כד) וּבִתְבוּנָה יִתְבוּנָן, וְעַל זֶה - כָּלָם בְּחֻמָּה
עֲשִׂיתָ, בְּבִינָה.

מִלֵּאָה הָאָרֶץ. הָאָרֶץ - זוֹ כְּנָסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁמִשָּׁם
הַכֹּל מִתְמַלֵּא, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל
הַנִּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'. קִנְיָנָךְ - שְׁחִיָּא
מוֹצִיָּאָה אוֹתָם אַחֵר כֶּךָ. וְהוּ שִׁפְתוֹב (בראשית ב) אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, בְּה' בְּרָאָם.
מִשּׁוּם כֶּךָ, מִלֵּאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָךְ.

בֹּא רֵאָה, בַּשָּׁעָה שְׂאֲדָם בָּא לְהִתְקַדֵּשׁ לְהַזְדַּוֵּג
 בְּנִקְבָתוֹ (בְּכֹנֶה) בְּרִצּוֹן קָדוֹשׁ שְׁלוֹ,
 מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו רוּחַ (אֲחֵרֶת) קָדוֹשָׁה, כְּלוּלָה וְכָר
 וְנִקְבָּה, וְרוּמֹז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשָׁלִיחַ אֶחָד
 הַמִּמָּנָה עַל הַרְיוֹנוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וּמִפְקִיד בְּיָדוֹ
 אוֹתָהּ הָרוּחַ, וּמוֹדִיעַ לוֹ לְאִיזָה מָקוֹם יִפְקֹד
 אוֹתוֹ. וְהוּא שֹׁכֵן (אֵיב ג) וְהַלִּילָה אָמַר הָרָה
 גָּבֵר. הַלִּילָה אָמַר לְאוֹתוֹ מִמָּנָה: הָרָה גָּבֵר
 מִפְּלוֹנִי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִפְקִיד לוֹ, אֶת
 אוֹתָהּ הָרוּחַ, כָּל מָה שִׁמְפָּקִיד, וְהֵנָּה פְּרִשׁוּתָהּ.

אִזּוּ יוֹרֶדֶת רוּחַ, וְצֹלֵם אֶחָד עֹמֵה, אוֹתוֹ שֶׁעוֹמֵד
 בְּדִיוֹקָנוֹ לְמַעְלָה, בְּאוֹתוֹ צֹלֵם גָּבֵר (הַתְּנַדֵּל),
 בְּאוֹתוֹ צֹלֵם הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְהוּא שֹׁכֵן (תְּהִלִּים
 לט) אֵךְ בְּצֹלֵם יִתְחַלֵּף אִישׁ. בְּעוֹד שֶׁהַצֹּלֵם הַזֶּה
 נִמְצָא עִם הָאָדָם, בְּצֹלֵם שְׁלוֹ עוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 שְׁמֵת־חֲבָרִים בְּאֶחָד (נִמְצָא עִמּוֹ אָדָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּשְׁנַיִם הֵם
 שְׁמֵת־חֲבָרִים בְּאֶחָד) הוּא עוֹמֵד בְּעוֹלָם הַבָּא, וּשְׁנַיִם הֵם
 שְׁמֵת־חֲבָרִים יָחֵד. וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ מִזְהִיר אֶת בְּנֵי

הָאָדָם וְאָמַר, (שיר ב) עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלָּלִים,
שָׁנִים.

וּבַסֵּפֶר הַכְּשָׁפִים שֶׁל אֲשַׁמְדַּאי מֵצֵאנוּ, שְׂאוֹתֶם
שִׁינְדָעִים (שְׂרֻצִּים) לְכַשֵּׁף כְּשָׁפִים מֵצֵד
הַשְּׂמַאל וּלְהַדְבֵּק בָּהֶם, יָקוּם לְאוֹר הַיָּר אוֹ בְּמָקוֹם
שִׁירָאוֹ אוֹתָם הַצִּלָּמִים שָׁלוּ, וַיֹּאמֶר אוֹתָם דְּבָרִים
שְׂמִתְקָנִים לְאוֹתָם הַכְּשָׁפִים, וַיִּקְרָא לָהֶם לְאוֹתָם
צָדָדִים טְמֵאִים בַּשְּׂמוֹת הַטְּמֵאִים שֶׁלָּהֶם, וַיִּזְמִין
(וַיִּשְׁבִּיעַ) הַצִּלָּמִים שָׁלוּ לְאוֹתָם שְׂקוּרָא, וַיֹּאמֶר שֶׁהוּא
מִתְתַּקֵּן בְּרִצּוֹנוֹ לָהֶם לְמִצּוֹתָם, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ יוֹצֵא
מִרְשׁוֹת רַבּוֹנוֹ, וּפְקֻדּוֹנוֹ נוֹתֵן לְצֵד הָאֲחֵר.

וּבְאוֹתָם דְּבוּרִים שֶׁל כְּשָׁפִים שֶׁהוּא יֹאמֶר וַיִּזְמִין
(וַיִּשְׁבִּיעַ) אוֹתָם לְצִלָּמִים, נִרְאִים שְׁתֵּי
רוּחוֹת, וּמִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתָם צִלָּמִים שָׁלוּ בְּמִרְאָה
שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּמוֹדִיעִים לוֹ דְּבָרִים לְהַרְע וּדְבָרִים
לְהִיטִיב לְזִמְנִים יְדוּעִים. וְאֵלּוֹ שְׁתֵּי הָרוּחוֹת שֶׁלֹּא
נִכְלְלוּ בְּכֻלָּל שֶׁל גּוֹת, עֲכָשׁוּ נִכְלָלִים בְּצִלָּמִים
הֶלְלוּ, וּמִתְתַּקְּנִים בָּהֶם וּמוֹדִיעִים לוֹ לְאָדָם דְּבָרִים

לְהִרְעֵ, וְזֶהוּ שְׂיוּצֵא מִרְשׁוֹת רַבּוֹנוֹ, וּפְקֻדּוֹנוֹ נוֹתֵן
לְצַד הַטֵּמֵא.

בֹּא רֵאה, אָסוּר לְאָדָם לְזַרֵּק כְּלֵי הַבַּיִת וּלְהַפְקִידוֹ
לְצַד הָאֲחֵר, שְׁלֹא צָרִיךְ, אִי דָבָר אֲחֵר
שְׂכַמּוֹתָיו (שֶׁל בֵּיתוֹ לִקְבֹּל אוֹתוֹ), שְׁתִּירֵי כַּמָּה שׁוֹמְרֵי
הַכְּלָלִים מְזַמְּנִים לְדָבָר הַהוּא לִקְבֹּל אוֹתוֹ, וּמֵאוֹתוֹ
זְמַן לֹא שׁוֹרִים עָלָיו בְּרַכּוֹת, שְׁתִּירֵי הוּא מַצַּד אֲחֵר.
כָּל שֶׁכֵּן מִי שְׂמֻזְמִין בְּרַצּוֹנוֹ עַל אוֹתוֹ הַטּוֹב הָעֲלִיּוֹן
שֶׁלּוֹ, לְאֲחֵר וּלְצַד הָאֲחֵר, שְׁתִּירֵי הוּא מֵאוֹתוֹ
שְׂחֻזְמִין אוֹתוֹ.

וּבְשִׁקְרָבִים יָמֵי הָאָדָם לְצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה,
אוֹתוֹ הַצֵּלָם הָעֲלִיּוֹן שְׁנוֹתֵנִים לוֹ,
בָּאָה אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה שְׁתִּיָּה נִדְבָק בָּהּ בְּכָל יוֹם,
וְנוֹטָלֶת אוֹתוֹ הַצֵּלָם, וּמִתְתַּקֵּן בּוֹ וְהוֹלִיךְ לוֹ, וְלֹא
חוֹזֵר לְאָדָם לְעוֹלָמִים. אִי יֵדַע שְׁתִּירֵי הוּא נִדְחָה מִן
הַכָּל.

בֹּא רֵאה, בְּשַׁעָה שְׁהִנְשָׁמָה יוֹרְדֶת לְהַפִּיגִם לוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה, יוֹרְדֶת לְגַן הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ,

וְרוֹאֶה אֶת כְּבוֹדִם שֶׁל רוּחוֹת הַצְּדִיקִים עוֹמְדִים
שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת. אַחֲרַי כִּי הוֹלֵכֶת לְגִיתָנָם, וְרוֹאֶה
אֶת הָרָשָׁעִים שֶׁצּוֹנְחִים וַי, וְלֹא מִרְחָמִים עֲלֵיהֶם.
וּבְכָל מְעִידִים בָּה עֲדוֹת, וְאוֹתוֹ הַצֵּלֶם הַקָּדוֹשׁ
עוֹמֵד עָלֶיהָ, עַד שִׁיּוּצֵאת לָעוֹלָם. (דף מג ע"ב)

בְּשִׁיּוּצֵאת לָעוֹלָם, מוֹדֵמֵן לָה אוֹתוֹ הַצֵּלֶם,
וּמִשְׁתַּתֵּף עִמָּהּ, וּמִתְגַּדֵּל עִמָּהּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר אֵךְ בְּצֵלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וּבְאוֹתוֹ הַצֵּלֶם
מִשְׁתַּתֵּבִים (נִמְצָאִים) יְמֵי הָאָדָם וְתַלּוּיִם בּוֹ. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב (אִיּוֹב ח) כִּי תִמּוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא גִדַּע כִּי צֵל
יְמִינוּ עָלֵי אֶרֶץ. כִּי צֵל יְמִינוּ וְדָאִי. וּמִיּוֹם
שֶׁמִּתְעַבֶּרֶת הָאִשָּׁה עַד הַיּוֹם שֶׁמוֹלִידָהּ, לֹא יוֹדְעִים
בְּנֵי אָדָם אֶת מַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמָה הֵם
גְּדוֹלִים וְכְמָה הֵם עֲלִיוֹנִים. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (תְּהִלִּים קד) מָה
רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' וְגו'.

בֹּא רֵאֶה, כָּל רוּחוֹת הָעוֹלָם כְּלוּלוֹת זָכָר וּנְקֵבָה,
וּבְשִׁיּוּצֵאוֹת, יוֹצֵאוֹת זָכָר וּנְקֵבָה, וְאַחֲרַי כִּי
נִפְרָדִים בְּדַרְבֵּיהֶם, אִם זוּכָה הָאָדָם, אַחֲרַי כִּי

מִזְדֹּנִים יֶחֶד. וְהִינוּ בַּת זִוְגוֹ, וּמִתְחַבְּרִים בְּזִוְגוֹ (בְּגִזְוֹ)
 אַחֵר בְּכָל, רוּחַ וְגוֹף, שְׂכָתוֹב (בראשית א) תֹּצֵא הָאָרֶץ
 נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מַה זֶּה לְמִינָהּ? אוֹתָהּ רוּחַ הָאָדָם
 שִׁיּוּצֵאת זִוְגוֹ שְׂדוּמָה לוֹ.

וְמַה זֶה הָאָרֶץ? כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רַק־מִתִּי בְּתַחֲתִיּוֹת
 אָרֶץ, וְהִנֵּה פִרְשׁוּתָהּ. תֹּצֵא הָאָרֶץ וַדָּא,
 שְׁתֵּרִי מִמֶּנָּה יוֹצֵאִים נֶפֶשׁ חַיָּה, כִּמּוֹ שֶׁבְּאֲרָנוֹ,
 זוֹ רוּחוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאֵשׁוֹן, וְהוּא שְׂכָתוֹב (שם ג)
 וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן. וּמִפְּרִי הָעֵץ - זֶה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן - אֲשֶׁר
 בְּתוֹךְ הָאִשָּׁה שְׁנִינּוּ, הִינוּ אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה
 זָכָר כְּתוֹב. וְלֹא כוֹלֵל זָכָר וְנִקְבָּה כִּפִּי דִּדְךָ
 הָעוֹלָם, שֶׁהֵם גָּרְמוּ לוֹ, שֶׁלֹּא מִתְחַבְּרִים כִּמּוֹ
 שִׁיּוּצֵאִים מְלִמְעָלָה זִוְגוֹת.

מִשּׁוֹם שֶׁאָדָם הִרְאֵשׁוֹן וְזִוְגוֹ חֲטָאוּ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְעַל כֵּן נִפְרָדִים בְּשִׁיּוּצֵאִים מְלִמְעָלָה,
 עַד שִׁיִּתְּיָה רָצוֹן מִלִּפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִם
 זֹכָה אָדָם, נוֹתֵנִים לוֹ זִוְגָתוֹ, וְאִם לֹא - מִפְּרִידִים

אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ לְאַחַר, מוֹלִידִים בָּנִים
שְׁלֹא בָרְאוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ו) לֹא יִדּוֹן רוּחִי
בָאָדָם. מַה זֶה רוּחִי? רוּחוֹ תָּהּ צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אוֹתָן
שְׁתֵּי רוּחוֹת שְׂיוּצָאוֹת זִנּוּת, לֹא יִדּוֹנוּ יַחַד. וְעַל זֶה
כָּתוּב וַיִּלְדָּה זָכָר, וְלֹא כוֹלָל זָכָר וְנִקְבָּה כְּפִי דָרָךְ
הָעוֹלָם, שְׁתֵּם גִּרְמוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא בָּהּ, שְׁתֵּרֵי הַכֹּל, זָכָר וְנִקְבָּה
כְּלוּלִים יַחַד, וְאַחַר כָּךְ נִפְרָדִים. אֲבָל וַיִּלְדָּה
זָכָר, כְּלוּלִים יַחַד מִצַּד הַיָּמִין. וְאִם תֵּלֵד נִקְבָּה,
כְּלוּלִים בְּאַחַד נִקְבָּה וְזָכָר מִצַּד הַשְּׂמָאל, שְׂיוּתָר
שׁוּלֵט צַד הַשְּׂמָאל עַל צַד הַיָּמִין, וְהַזָּכָר נִכְנָע
בַּיָּמִין שְׁלֹא שׁוּלֵט, וְאִזּוֹ אוֹתוֹ הַזָּכָר שְׂיוּצָא מִן
הַנִּקְבָּה מִצַּד הַשְּׂמָאל, כֹּל דְּרָכָיו כְּמוֹ נִקְבָּה (וְלֹא
נִקְרָא זָכָר). אֲבָל הַזָּכָר שְׂיוּצָא מִתּוֹךְ הַיָּמִין, הוּא
שׁוּלֵט, וְהַנִּקְבָּה שְׂיוּצָאת מִמֶּנּוּ נִכְנָעַת, שְׁתֵּרֵי צַד
הַשְּׂמָאל לֹא שׁוּלֵט, וְעַל כֵּן כָּתוּב וַיִּלְדָּה זָכָר.

וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת יוֹצְאִים בְּפַעַם אַחַת
בְּעוֹלָם. וּמִחֵיוֹם שְׂמוּצִיָּא אוֹתָם, לֹא

נִקְרָאִים נְפֻשׁוֹת, עַד שֶׁהֵן מְתִישְׁבוֹת בְּגוֹף. וְכַמָּה
 הוּא? שְׁלֵשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יָמִים. הֵינּוּ שְׂכֵתוֹב
 וּשְׁלֵשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים וְגו'. וְטַמְאָה שְׂכֵעַת
 יָמִים, שְׁתַּרְי כָּל שְׂכֵעַת יָמִים לֹא נִכְנָסִים אֵלֶיהָ
 רוּחוֹת לְהִתְקַשֵּׁר בָּהּ, וְכָל שְׂכֵעַת הַיָּמִים הִלְלוּ
 הָרוּחַ הוֹלֵכֶת בְּגוֹף לְמִצָּא אֶת מְקוֹמָהּ, וְאִזּוֹ כֵּתוֹב
 (ויקרא כב) וְהָיָה שְׂכֵעַת יָמִים תַּחַת אֲמוֹ.

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי חוֹזְרִים הָרוּחַ וְהַגּוֹף לְהִתְרַאֲוֹת לְפָנַי
 הַגְּבִירָה וְלְהִתְקַשֵּׁר עִמָּהּ, וּבְזָכֶר, בְּגוֹף
 וּבְרוּחַ. וּשְׁלֵשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל ^(ג)דְּמִי
 מְהֵרָה, שֶׁתִּתְיַשֵּׁב הָרוּחַ בְּגוֹף. וּשְׁלֹשָׁה יָמִים מָה
 עוֹשִׂים? אֵלּוּ שְׁלֹשָׁת יָמֵי הַמִּילָה, שְׁלִתִּינוֹק בּוֹאֵב,
 וְהָרוּחַ לֹא שָׁמָּה אֶת מְדוּרָהּ בְּגוֹף כְּבִשְׂאֵר הַיָּמִים,
 וְעַל כֵּן - וּשְׁלֵשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדְמִי
 מְהֵרָה.

בְּדְמִי מְהֵרָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחֵר כָּף יָמֵי מְהֵרָה.
 בְּדְמִי מְהֵרָה - אֵלּוּ דְמִי מִילָה, דָּם אַחֵר
 דָּם שָׂבֵא מִתִּינוֹק, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר

אותם דמים כל הימים הללו. והו' שפיתוב תשב
בדמי מטהרה, מטהרה סתם, ולא תזכיר ה"א
האחרונה, שלא תאמר המטהרה של הנבירה, אלא
מטהרה סתם. דמי מטהרה נקראים ימי המטהר הללו.

רעיא מהימנא

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. מצוה זו למול
לשמנה ימים מילת ברית הקדש. סוד
עליון, שפיתוב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו
להודיעם. למי? לאותם יראיו, אותם יראי חטא,
שגרי סוד הברית הקדוש לא ראוי לגלות, רק
להם. ואת סוד הברית הקדוש גרי פשוטו,
ונתבאר בכמה מקומות.

וסוד זה לשמנה ימים הוא חיוב על העולם, לכל
העם הקדוש, שפיתוב וביום השמיני ימול
בשר ערלתו. יום השמיני - והו' אות ברית הקדש,
והוא שמיני לכל הדרגות, ומילת אותו הברית
להעביר אותה ערלה מלפני הברית.

וְשִׁחֲרִי בְּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן שְׁמֵת־כִּנְסִים הָעַם הַקָּדוֹשׁ
 לְהַעֲבִיר אוֹתָהּ הָעֲרָלָה מִלִּפְנֵי הַבְּרִית,
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַנֵּס אֶת כָּל הַפְּמִלִּיא שְׁלוֹ
 וּמִתְנַלָּה וְדַאי לְהַעֲבִיר אֶת אוֹתָהּ הָעֲרָלָה לְמַעַלָּה
 מִלִּפְנֵי בְּרִית הַקָּדוֹשׁ. וְשִׁחֲרִי כָּל הַמַּעֲשִׂים שִׁישְׁרָאֵל
 עוֹשִׂים לְמַטָּה, מְעוֹרְרִים מַעֲשֵׂה לְמַעַלָּה. וּבְאוֹתוֹ
 זְמַן נִדְחִית אוֹתָהּ הָעֲרָלָה מִכָּל הָעַם הַקָּדוֹשׁ
 לְמַעַלָּה, וּמִתְקִינִים לְאוֹתָהּ הָעֲרָלָה כְּלִי אֶחָד עִם
 עֶפֶר לְהַשְׂרוֹת אוֹתָהּ הָעֲרָלָה בְּתוֹכוֹ, בְּסוּד הַכֶּתוּב
 (ישעיה סה) וְנָחֵשׁ עֶפֶר לַחֲמוֹ. (בראשית ג) וְעֶפֶר תֹּאכַל כָּל
 יְמֵי חַיֶּיהָ.

מִכָּאֵן שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְנַהֵג בְּדִיוּן בַּמָּקוֹם הַהוּא. אִם
 עַל גַּב שְׁמַעֲבִירִים אוֹתוֹ מִתְּבָרִית הַזֶּה,
 וּמִקוֹמוֹ בְּאֲשֶׁר נִפְרַד מִתְּבָרִית הַזֶּה הוּא עֶפֶר, (שְׁהִנָּה)
 וְשִׁחֲרִי אַחֵר שֶׁהִנָּחֵשׁ הַהוּא הָעֶבֶר מִלִּפְנֵי הָאָדָם,
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁם לוֹ אֶת מְדוּרוֹ בְּעֶפֶר,
 שְׁכֵתוֹב וְעֶפֶר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ. וְכִיוֵּן שֶׁהַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁחְעֵבִיר אוֹתוֹ מִלִּפְנֵי אָדָם, שֵׁם מְדוּרוֹ
 בְּעֶפֶר וְהִתְקִין אוֹתוֹ, כִּךְ בְּאוֹתוֹ גִּזָּן מִמָּשׁ אָנוּ

צָרִיכִים בְּשִׁמְעֵבִירִים אֶת הָעֶרְלָה, לְהַתְקִין לָהּ עֶפֶר
שִׁיתִּיהָ בּוֹ הַמָּדוּר שָׁלוֹ.

כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִקְרִיב אוֹתוֹ בֶּן קָרְבָן לְקַדּוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, בְּשִׁמְחָה, בְּרָצוֹן הֵלֵב, לְהַכְנִיסוֹ
תַּחַת בְּנֵי הַשְּׂכִינָה, וְנִחַשׁ לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁהוּא קָרְבָן שָׁלֵם שִׁיתִּקְבֹּל בְּרָצוֹן.

וְהַקָּרְבָן הַזֶּה, בָּמוֹ קָרְבָן הַבְּהֵמָה. וְהָ לְשִׁמְנָה
יָמִים, וְזֶה לְשִׁמְנָה יָמִים, שְׁכָתוֹב וּמִיּוֹם
הַשְּׂמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה. בַּמָּה יִרְצָה? בָּזֶה שְׁעוּבָרָת
עָלְיוֹ שְׁכָת אַחַת. בֵּינֵן שְׁעוּבָרָת עָלְיוֹ שְׁכָת אַחַת,
אוֹ וְהָ יִרְצָה לְקָרְבָן, וְזֶה לְקָרְבָן. לָמָּה? מַשּׁוּם
שֶׁנִּדְבָק וְנִדְמָן אֶל אוֹתָהּ הַשְּׁכָת, סוּר בְּרִית
הַקָּדֹשׁ, וְעַל כֵּן הֵבֵל הוּא בְּסוּר עָלְיוֹן. (ע"ב רע"א)

מדימנא).

בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִנָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ וְגו'. בֹּא רֵאָה,
בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נוֹטֵלֶת מִבֵּית
הַמִּלָּךְ מִזֶּזֶן לְרוּחֹת בְּנֵי הָאָדָם וְזֶה (דף מד ע"א) אוֹתָם
בְּקִדְשָׁהּ, פָּרַט לְאֵלֶּה, שְׁעַד שְׁמַת־יִשְׁבוֹת בְּגוֹף אוֹתָן

רוחות. אחר שלשים ושלשה ימים היא משגיחה עליהם כל יום, שְׁתֵּרֵי הָרוּחוֹת נִקְשָׁרוֹת בַּגּוֹף בְּשָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם. כִּמוֹ שֶׁהִיא לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בַּמָּקוֹם שָׁלֵם, כִּךְ כָּל מַעֲשָׂיו כְּגוֹן זֶה, עַד שְׁנֵשְׁלָמִים. בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִנָּע, לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם.

וְאִם נִקְבְּהָ תִלְדָּה. כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, שְׂיֹתֵר צַד הַשְּׂמָאל שׁוֹלֵט, וְהַיְמִין נִכְנָע. וְעַל כֵּן הַכֹּל, עַל כָּל אֶחָד שָׁנִים, רְחוּקָה הַנִּקְבָּה מִן הַזָּכָר לְהַקְשֵׁר הָרוּחַ בַּגּוֹף, שְׁתֵּרֵי הַשְּׂמָאל אֵינוֹ מַתִּישֵׁב כִּךְ כִּמוֹ הַיְמִין, וְנִמְצָא יוֹתֵר בְּתַקְוָה.

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שמואל א ב) אֵין קְדוֹשׁ כֹּה' כִּי אֵין בְּלִתְדָּה וְאֵין צוּר כְּאַלְהֵינוּ. הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה, אֵין קְדוֹשׁ כֹּה', מִשְׁמַע שֵׁישׁ קְדוֹשׁ אַחֵר, מִשּׁוּם שְׂכָתוֹב כֹּה'. וְאֵין צוּר כְּאַלְהֵינוּ, מִשְׁמַע שֵׁישׁ צוּר אַחֵר.

אֶלָּא וַדָּאי, אֵין קְדוֹשׁ כֹּה', שְׂכַמָּה קְדוֹשִׁים הֵם, קְדוֹשִׁים לְמַעַלָּה, שְׂכָתוֹב (דניאל ד) וַיֹּמַר קַדִּישִׁין שְׂאֵלְתָא. יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוֹשִׁים, שְׂכָתוֹב

(ויקרא יט) קדשים תהיו. וכלם קדושים, ולא קדושים
בה'. ומה הטעם? משום שכתוב כי אין בלתי.
מה זה כי אין בלתי? אלא קדשת הקדוש ברוך
הוא בלתי הקדשה שלהם, שהוא לא צריך את
הקדשה שלהם. אבל הם אינם קדושים בלתי,
וזהו כי אין בלתי, אין הקדשה שלהם בלתי.

ואין צור באלהינו. כמו שבארנו, שהקדוש ברוך
הוא צר צורה בתוך צורה ומתקין אותה,
ונופח רוח חיים, ומוציא אותה לאויר העולם.
דבר אחר ואין צור באלהינו - יש צור שנקרא
צור, (ישעיה נא) הביטו אל צור חצבתם. (שמות יז)
והבית בצור. הנני עמד לפניך שם על הצור
בחרב. וכלם נקראים צור, ואין צור בכלם
באלהינו, שכל השלטון והמלכות על הכל.

רבי חייא ורבי אחא היו יושבים לילה אחד לפני
רבי אבא. קמו בתצות הלילה לעסוק בתורה.
עד שיצאו החוצה, ראו בוכב אחד שהיה מפה
שלש פעמים בוכב אחר ומסתיר אורו. בינתיים

שָׁמְעוּ שְׁנֵי קוֹלוֹת בְּשְׁנֵי צְדָדִים, קוֹל אֶחָד לְצַד
צָפוֹן לְמַעְלָה, וְקוֹל ^(דף מד ע"ב) אֶחָד לְמַטָּה, וְהַקּוֹל
הַהוּא מִכְרִיז וְאוֹמֵר: הַכֶּנֶס וְהַתְּכֵנֶסוּ לְמִקְוֵיכֶם,
עֲבֹשׂוּ הַשְׂתַּמְרוֹת שֶׁל נִקְבָּה פְּתוּחָהּ, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִכְנֵס לְטִיֵּל בִּנְזָן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים
שְׂבִנָּן. עָבַר אוֹתוֹ הַקּוֹל וְשָׁבָה.

תִּזְרוּ רַבִּי אַחָא וְרַבִּי חֲזִיָּא. אָמְרוּ, הִנֵּה וְדַאי עַתָּה
רְצוֹן, שֶׁהַתְּעוֹדְרוֹת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ^(וְזוֹ)
הֵיא לְהַתְּחַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ. אָמַר רַבִּי אַחָא,
וְדַאי לֹא ^(מִתְּחַבֵּר) מִשְׁפַּעַת לָהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא מִתּוֹךְ שִׁירָה וּמִתּוֹךְ הַשְׁבַּח
שָׁלָה אֵלָיו.

עַד שָׁבָא הַבֶּקֶר, וּמוֹשִׁיט לָהּ הַמֶּלֶךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד,
וְסוֹד הַדָּבָר כִּמּוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, ^(אִסְתֵּר ה') וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ
לְאַסְתֵּר אֶת שַׂרְבִּיט הַזֶּהב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וְגו'. וְאֵל
הַנֶּאֱמַר שָׁלָה לְבִדָּה מוֹשִׁיט הַמֶּלֶךְ אֶת זֶה, אֲלֵא לָהּ,
וּלְכָל אוֹתָם שְׂמֵת־חֲבָרִים עָמָה. בֹּא וְנִתְּחַבֵּר יַחַד.
יָשְׁבוּ.

פֶּתַח רַבִּי אָחָא וְאָמַר, (בראשית ב) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים
 לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבַדּוֹ וְגו'. לָמָּה פֶּתַח
 הַפֶּסוּק כֵּן? אֵלָּא הֵנָּה נִתְבָּאֵר, שְׁעַל זֶה לֹא כָתוּב
 כִּי טוֹב בַּשָּׁנִי, מִשּׁוּם שֶׁעָתִיד אָדָם לְהִפָּרֵד, וְכָתוּב
 לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבַדּוֹ.

וְכִי לְבַדּוֹ הָיָה? וַתִּרִי כָתוּב (שם ה) זָכָר וּנְקֵבָה
 בָּרָאם. וְשָׁנִינוּ, אָדָם הוּא פְּרָצוּפִים נִבְרָא,
 וְאַתָּה אוֹמֵר לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבַדּוֹ? אֵלָּא
 שְׁלֹא הִשְׁתַּדֵּל עִם נִקְבָּתוֹ, וְלֹא הִיָּתָה לוֹ עֶזֶר
 בְּנִגְדּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיָּתָה בְּצַדּוֹ, וְהָיוּ יַחַד מֵאַחֲוָה,
 וְאִזּוּ הָיָה הָאָדָם לְבַדּוֹ.

אֵעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר בְּנִגְדּוֹ. מַה זֶה בְּנִגְדּוֹ? בְּנִגְדֵּי פָנָיו,
 לְהִדְבֹּק זֶה עִם זֶה פָּנִים בְּפָנִים. מַה עָשָׂה
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא? נִסַּר אוֹתוֹ וְנָטַל הַנִּקְבָּה מִפָּנָיו,
 וְהָיוּ שְׂכָתוּב וַיִּקַּח אֶחָת מִצֵּלְעָתָיו. מַה זֶה אֶחָת?
 זֶה הַנִּקְבָּה שְׁלֹו, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶחָת הִיא יוֹנָתִי
 תִּמְתִּי. וַיָּבִיֵּאתָ אֶל הָאָדָם, הַתְּקִינָה בְּכָלָהּ, וְהִבִּיֵּא
 אוֹתָהּ לְהִיָּת בְּנִגְדֵּי פָנָיו הַמְּאִירוֹת פָּנִים בְּפָנִים.

וּבַעֲדֹר שְׁחִיתָהּ דְּבוֹקָה הִנָּקְכָה בְּצִדּוֹ, הָיָה הָאָדָם לְבִדּוֹ. אַחֵר כֹּךְ עָלוּ שְׁנַיִם, וְקָמוּ שִׁבְעַ יָחַד.

בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעַת שְׁנִכְנָסָה (שְׁחִיתָמָנָה) אֵצֶל אָדָם, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתָם, וְהוּא שִׁפְתוֹב (שם א) וַיִּבָּרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים, בְּחִזּוֹן שְׁמִיכָרֶךְ אֶת הַכֹּלָה בְּשִׁבְעַ בָּרָכוֹת. מִכָּאן לְמִדְנֹה, חֲתָן וְכֹלָה, בִּינוּן שְׁמֵת־בָּרָכִים בְּשִׁבְעַ בָּרָכוֹת, נִדְּבָקִים יָחַד, כְּמוֹ דְּגִמָּא שְׁלִמְעָלָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁבֹא לְהִתְחַבֵּר עִם אִשָּׁה שָׁל שָׁל אַחֵר, הֵינָה פְּלוּגָם אֶת הַזִּיּוּג, (בְּכִיבּוּל עוֹשָׂה שְׁתֵּי רִשְׁיוֹת לְמַעְלָה) שְׁחִירֵי הַזִּיּוּג שָׁל כְּנָסָת יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ, בְּזִמְנֵי שֶׁהוּא בְּרַחֲמִים וּבְזִמְנֵי שֶׁהוּא בְּדִין. בֹּא רֵאֵה, מִי שֶׁמִּתְחַבֵּר לְאִשָּׁה שָׁל אַחֵר, כְּבָאֵל מִשְׁקָר בְּקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּבְכְנָסָת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְכַפֵּר לוֹ בְּתַשׁוּבָה, וְהַתַּשׁוּבָה תְּלוּיָה עַד שִׁסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. וְהוּא שִׁפְתוֹב (ישעיה כב) אִם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד

המתון. ומתי? בשעה שנכנס בתשובה לעולם
ההוא, ויש לו לקבל ענש.

רבי אלעזר אמר, מי שמשקר בכנסת ישראל לא
יתקבל בתשובה עד שידון בדיון של גיהנם.
כל שכן מי שמשקר בכנסת ישראל
ובקדוש-ברוך-הוא. וכל שכן אם מטריח את
הקדוש ברוך הוא לעשות דמות של ממזר באשתו
של האחר ומכחיש את פרסום המלך.

רבי חייא פתח ואמר, (משלי ב) גזול אביו ואמו
וגו'. אביו - זה הקדוש ברוך הוא. אמו -
זו כנסת ישראל. מה גזול? כמו שנאמר (ישעיה ג)
גזלת העני בבתיכם. ומי היא? מי שחומד אשה
אחרת שאינה בת זוגו.

שם שנינו, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה,
באלו גזול את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת
ישראל, שכתוב גזול אביו ואמו וגו'. כל הנהנה
מן העולם הזה, כלל זה הוא האשה. מי שנדבק
באשה להנות ממנה, ואף על גב שהיא פנויה,

וְנִהְיָה מִמֶּנָּה בְּלֹא בִרְכָה, כְּאִלּוּ גִזַּל אֶת הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְאֵת כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שֶׁהַזִּוּג שֶׁלָּהֶם הוּא בְּשִׁבְעַת בִּרְכוֹת. וְמָה עַל פְּנוּיָה
 בֶּן - מִי שֶׁנִּדְבֶּק בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁל אַחֵר, שֶׁעוֹמֵד כְּמוֹ
 שְׁלִמְעֵלָה, בְּזִוּוֹג שֶׁל שִׁבְעַת בִּרְכוֹת, עַל אַחַת בִּמְה
 וְכִמְה.

חֵבֶר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית - זֶה יִרְבְּעֵם, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְוֶה, וְאָמַר אֵין פֶּשַׁע, שְׂאוֹמֵר הִנֵּה
 הִיא פְּנוּיָה, לָמָּה אָסוּר? מִשּׁוּם זֶה הוּא גִזַּל אָבִיו
 וְאִמּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֵלֹא שֶׁחֵבֶר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית.
 מִי הוּא אִישׁ מִשְׁחִית? שְׂפוּגִים תְּדַמּוֹת וְהִתְקוֹן שֶׁל
 מַעֲלָה. כָּל שֶׁבֶן מִי שֶׁחֹמֵד אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁל חֵבֶר
 לְחִדְבֵּק (וְנִדְבֶּק בָּהּ) (דף מה ע"א) עֲמָה, שְׂפוּגִים יוֹתֵר, וְעַל זֶה
 הוּא נִפְגָּם לְעוֹלָמִים. אִישׁ מִשְׁחִית - שְׂפוּגִים
 לְמַעֲלָה, וּפּוּגִים לְמַטָּה, וּפּוּגִים אֶת נַפְשׁוֹ, שְׂכָתוֹב
 מִשְׁחִית, וְכָתוֹב (מִשְׁלִי ו) מִשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָה.
 רַבִּי אֲבָא פֶתַח וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית לב) וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי בִי
 עָלָה הַשָּׁחַר וְגו' וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי, וְכִי קָשׁוּר

הָיָה בְּיָדוֹ שֶׁל יַעֲקֹב? אֵלֶּא אֲשֶׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים
שֶׁהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָם עַל כְּבוֹדָם וְלֹא עוֹזֵב
אוֹתָם לְעוֹלָמִים. וְהוּא שֶׁכָּתוּב (תהלים נה) לֹא יִתֵּן
לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. וְהִנֵּה כָּתוּב, וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ
יַעֲקֹב.

אֵלֶּא אֶת שְׁלוֹ נָכָה. וְהִנֵּה נִתְּכָאָר, כָּתוּב (בראשית
לב) וְהוּא לֵן בְּלִילָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה. וְכָתוּב
וַיִּקְחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל. מָה הָיְתָה דַּעְתּוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב לְהַעֲבִירֵם בַּנָּחַל בְּלִילָה? אֵלֶּא רָאָה אֶת
הַמִּקְטָרֵג הוֹלֵךְ בֵּין הַמַּחֲנֶה שְׁלוֹ, אָמַר יַעֲקֹב,
אֵעָבֹר לַצַּד הָאֲחֵר שֶׁל הַנָּחַר, אוֹלֵי לֹא יִמָּצֵא
עֲרֹבוּכִיהָ.

מָה רָאָה? רָאָה שֶׁלְּהֶכֶת שֶׁל אִשׁ לוֹהֶטֶת, הוֹלֶכֶת
וְטָסָה בֵּין מַחֲנוֹתֶינָיו. אָמַר יַעֲקֹב, מוֹטָב לְנִסֵּעַ
מִכָּאן, וְהַנָּחַר מִפְּסִיק בִּינֵינוּ, וְלֹא תִמָּצֵא
עֲרֹבוּכִיהָ. מִיָּד - וַיִּקְחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל. וַיּוֹתֵר
יַעֲקֹב לְבָדּוֹ, מִכָּאן לְמִדְנּוֹ, מִי שֶׁנִּמְצָא לְבָדּוֹ בְּבֵית
בְּלִילָה, אוֹ בַּיּוֹם בְּבֵית מִיָּחָד, כָּל שֶׁכֵּן בְּלִילָה, מָה

זֶה מִיִּתְדֵי? מִיִּתְדֵי מִשְׁאֵר הַבָּתִּים, אוּ מִי שְׁחֻלָּה
לְבָדוֹ בַּלֵּילָה, יָכוֹל לְהַנָּזֵק.

בֹּא רֵאֵה, וַיִּזְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ, אוּ - וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ
וְגו'. שְׁנִינּוּ, הוּא בָּא מִצֵּד הַדִּין, וְשִׁלְטוֹנוֹ בְּצֵד
שֶׁל הַלַּיְלָה. מַה זֶה בְּצֵד הַלַּיְלָה? לְהַכְנִים לַגְלוּת
(בְּגִלוּתָם). בִּיּוֹן שְׁעָלָה הָאוֹר, תָּשֵׁשׁ בָּחוּ, וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו
הַכַּחַשׁ שֶׁל יַעֲקֹב, (הוּא) שְׁחֵרֵי מִצֵּד הַלַּיְלָה הוּא בֹּא.
וּבְזִמָּן שְׁחֵיחָה לַיְלָה, לֹא הָיָה יָכוֹל לוֹ יַעֲקֹב. בְּשְׁעָלָה
הָאוֹר, הִתְחַזַּק הַכַּחַשׁ שֶׁל יַעֲקֹב וְאָחֳזוּ בּוֹ, וְהִתְגַּבֵּר
עָלָיו. רָאָה אוֹתוֹ יַעֲקֹב שְׁחֵיחָה הוּא שְׁלִיחַ.

אָמַר לוֹ, עֲזֹב אוֹתָךְ, שְׂאִינִי יָכוֹל לָךְ. מַה הַטַּעַם
לֹא יָכֹל לוֹ? מִשּׁוֹם שְׁחֵיחָה עוֹלָה הָאוֹר,
וְנִשְׁפָּר הַכַּחַשׁ שֶׁלּוֹ, שְׁכַתוֹב (אִיּוֹב ל"ח) בָּרֶן יָחַד כְּכִי
בְּקָר וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מַה זֶה וַיִּרְיֵעוּ?
שֶׁנִּשְׁכְּרוּ כָּל אוֹתָם שְׁכָאִים מִצֵּד הַדִּין. אוּ הִתְחַזַּק
יַעֲקֹב וְאָחֳזוּ בּוֹ.

אָמַר לוֹ, שְׁלַחֲנִי כִי עָלָה הַשָּׁחַר, הִגִּיעַ הַזְּמַן לְשִׁכּוֹת
אֶת שְׁבָחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְהַתְכַּנֵּם.

וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלַּחַךְ כִּי אִם בִּרְכָתִנִּי. אִם תְּבָרַכְנִי
 הִנֵּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶּה אִם בִּרְכָתִנִּי? אֵלֶּא אָמַר
 לוֹ יַעֲקֹב, וַדַּאי שְׂאֵבֶא בִּרְךְ אוֹתִי אוֹתָן הַבָּרְכוֹת
 שְׂרָצָה לְבִרְךְ אֶת עֵשָׂו, וַאֲנִי פוֹחֵד מִמֶּךָ עַל אוֹתָן
 הַבָּרְכוֹת, אִם תּוֹדָה לִי עֲלֵיהֶן (א) אִם לֹא, אוֹ
 שְׂמִימָצֵא עָלַי מִקְטָרֵג בְּגִלְלָם.

מִיד אָמַר לוֹ, וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׂמִיךְ.
 מַה אָמַר לוֹ? אֵלֶּא כֶּךָ אָמַר לוֹ, לֹא
 בְּהִתְחַכְּמוֹת וְלֹא בַּעֲקָבוֹת (שְׁלֵד) תְּרוֹנְחָתְךָ אֶת אוֹתָן
 הַבָּרְכוֹת, לֹא יֹאמַר עוֹד שְׂמִיךְ יַעֲקֹב, שְׁחֲרִי לֹא
 בַּעֲקָבוֹת זֶה הִנֵּה, כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, וַדַּאי יִשְׂרָאֵל
 הוֹדָה עָלֶיךָ וּמִמֶּנּוּ יֵצְאוּ הַבָּרְכוֹת, מִשּׁוֹם שְׂאֵתָה
 אַחוֹז בּוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי וְכָל שְׂאֵר הָאוֹכְלוֹסִין הוֹדִינוּ
 עֲלֵיהֶן.

כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְאִם אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל. עִם
 אֱלֹהִים - כָּל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד תְּדִין תִּקְשָׁה.
 וְעִם אֲנָשִׁים - זֶה עֵשָׂו וְהָאוֹכְלוֹסִים שָׁלוֹ. וְתוֹכֵל -
 יִכְלֹת לָהֶם, וְהֵם לֹא יִכְלוּ לָךְ. וְלֹא עֹב אוֹתוֹ יַעֲקֹב

עד שהודה לו על אותן תברכות. והו' שכתוב
וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ שָׁם.

בא ראה, בשעה שעלה האור, נכנעים כל אותם
בעלי הדינים ואינם נמצאים, וכנסת ישראל
מספרת עם הקדוש ברוך הוא. ואותה השעה היא
עת רצון לכל, ומושיט לה המלך ולכל אותם
שנמצאים עמה שרביט של חוט של חסד, להמצא
בשלמות עם המלך הקדוש, והנה נתבאר.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא נמצא עם
כנסת ישראל, באותם הזמנים שנמצא עמה,
והיא מעוררת רצון אליו בראשונה, ומושבת אותו
אליה ברב חבה ותשוקה, אז מתמלאת מצד
הימין, וכמה אוכלוסים נמצאים בצד הימין בכל
העולמות. וכשהקדוש ברוך הוא מעיר חביבות
ורצון בראשונה, והיא ^(דף מה ע"ב) מעירה אחר כך, ולא
בזמן שהוא מעיר, אז הכל נמצא בצד הנקבה,
והשמאל מתעורר, וכמה אוכלוסים עומדים
ומתעוררים בצד השמאל בכל העולמות. כך גם

בְּתוֹב, (וְהוּא שְׂבִיתוֹב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְגו'.
מָה הַטַּעַם? שְׁנִינוּ, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן נִמְצָא כְּמוֹ
הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְזֶה בְּרִגְמָא שֶׁל זֶה.

וְעַל זֶה הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר זָכָר אִם נִקְבָּה,
שְׂיִמְצָא רְצוֹן בְּעוֹלָם. וּבְכָל צָרִיד אָדָם
לְהַדְבִּיק רְצוֹן לְמַעַלָּה אֶל הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׂיִמְצָאוּ רְצוֹנוֹת בְּעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל
הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהַדְבִּיק אֶת רְצוֹנָם אֶל
הַמֶּלֶךְ הִקְדוּשׁ, עָלֵיהֶם בְּתוֹב, (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בְּלָכֶם חַיִּים.

אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אִם סַפְחַת אִם
בַּתָּרַת וְגו'. רַבִּי יְהוֹדָה פָּתַח וְאָמַר, (שִׁיר א)
אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשׁוּפַתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ.
הַפְּסוּק תָּזֶה נִתְבָּאֵר, אֲבָל בְּשַׁעַה שְׁחִלְבָּנָה
מִתְכַּפִּיט בְּגָלוֹת, הִיא אוֹמְרַת, אֵל תִּרְאֵנִי. לֹא
שְׂהִיא מִצְוָה שְׁלֹא לִרְאוֹת אוֹתָהּ, אֲלָא מַעֲשׂוֹם
שְׂהִיא רוֹאֶה אֶת תְּשׁוּקָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵלֶיהָ,
לִרְאוֹת אֶת אוֹרָהּ, הִיא אוֹמְרַת אֵל תִּרְאֵנִי, לֹא

תוכלו לראות אותי. אל תראני ודאי. מה הטעם?
משום שאני שחרחרת, משום שאני בקדרות.

מה זה שחרחרת? שחרח הנה צריך להיות! אלא
שתי בקריות, אחת - ששופתני השמש,
שהסתלק ממני השמש להאיר לי ולהסתכל בי,
ואחת - שפני אמי נחרו בי.

ששופתני?! ששופתני הנה צריך להיות! אלא
רמוז הוא רומז, בשש. שבאשר
מאיר השמש, בששה אורות הוא מאיר,
ובשסתלק, כל אותם שששת האורות מסתלקים.
בני אמי - אלו הם שבאים מצד הדין הקשה. נחרו
בי, כמו שנאמר נחר גרונני. והו שבתוב (איכה ה) על
צוארנו נרדפנו. שבאשר היו ישראל נכנסים
לגלות, היו חולכים ידיהם מהדקות לאחור, ורחים
על צוארם, ולא יכלו לפתח את הפה.

שמוני נטרה את הפרמים, ללכת לגלות, לשמר
את שאר העמים בשביל ישראל. פרמי
שלי לא נטרתי, שחרי לא יכלתי לשמר אותם

בְּבִרְאשׁוֹנָהּ. בְּרִאשׁוֹנָה שְׁמֵרְתִּי אֶת בְּרָמִי שְׁלִי,
וּמִמֶּנּוּ נִשְׁמְרוּ שְׁאֵר הַבְּרָמִים. עָכָשׁ אֲנִי שׁוֹמֵר
אֶת שְׁאֵר הַבְּרָמִים בְּשָׂבִיל בְּרָמִי שְׁלִי שְׂיִתֶּיחַ שְׁמוֹר
בִּינֵיהֶם.

רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. בִּשְׁהֲגִיעוֹ
לְשָׂדֶה אַחַת, רָאוּ עֵץ אֲפֶרֶסְמוֹן אֶחָד בְּצֶד
יְמִין הַדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲטִיפָה שֶׁל עֶשֶׂן
מִצוּיָה בְּעֵינַיִם, אֵין לָנוּ רְשׁוֹת לְרֹאוֹת בְּשִׁמְחָה
מִיּוֹם שֶׁחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כד) לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבֵּל
וַיֵּשְׁבִי בָּהּ. בִּינוֹן שֶׁאָמַר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ,
לָמָּה תִּבֵּל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ? וְכִי תִבֵּל אֵינְנָה מִן הָאָרֶץ?
אֵלֶּא כֹּךְ אָמַר, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ - זֶה הָאָרֶץ
הַקְדוּשָׁה, שֶׁנִּקְרְאתָ עַץ הַחַיִּים. תִּבֵּל וַיֵּשְׁבִי בָּהּ -
אֵלּוּ שְׁאֵר הָאֲרָצוֹת, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט
תִּבֵּל בְּצֶדֶק, שֶׁתִּבֵּל תְּלוּיָהּ בְּצֶדֶק, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.
רַבִּי חֲזִיא אָמַר, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ, מִיֵּלֶּא הָאָרֶץ,
מַה זֶּה וּמְלוֹאָהּ? אֵלֶּא אֵלּוּ נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים.

תִּבֵּל וַיֵּשְׁבִי בָהּ. תִּבֵּל - זוֹ הָאָרֶץ שְׁלֹמֶטָה. וַיֵּשְׁבִי
 בָּהּ - אֵלּוּ הֵם בְּנֵי הָאָדָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כָּךְ,
 בְּמָה בְּאֲרָנּוּ כִּי הוּא עַל יָמִים יִסָּדָה וְעַל נְהֻרוֹת
 יִכּוֹנְנָה? אָמַר לוֹ, וַדָּאי כָּךְ זֶה, שְׁאוֹתָהּ אֶרֶץ חַתִּיִּים
 עַל יָמִים יִסָּדָה וְעַל נְהֻרוֹת יִכּוֹנְנָה, שְׁכָלָם יוֹצְאִים
 מֵאוֹתוֹ הַנָּהָר הָעֲלִיזוֹן שִׁשּׁוּפֶּעַ וַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּבָהֶם
 מִתְתַּקְּנִת לְהַתְעַטֵּר עִם הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּלְזוֹן אֶת
 הָעוֹלָמוֹת. (וּמִשּׁוֹם כָּךְ)

מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו', נָקִי בַּפִּים וּבֶרֶךְ לֵבָב אֲשֶׁר
 לֹא נָשָׂא נַפְשִׁי וְגו'. נִפְשׁוֹ כְּתוּב, מֶה זֶה נִפְשִׁי
 וְנִפְשׁוֹ? אֵלֶּא הַכֹּל דָּבָר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עֲמוֹס ו)
 נִשְׁבַּע אֲדֹנִי יְיָהוָה בְּנִפְשׁוֹ. (שְׁמוּאֵל-א ב) כֹּאֲשֶׁר בְּלִבִּי
 וּבְנִפְשִׁי יַעֲשֶׂה. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ נֶאֱחָז בְּאוֹתוֹ לֵב
 וּבְאוֹתָהּ נִפְשׁוֹ, וְעַל כֵּן לֹא נָשָׂא לִשְׂוֹא נִפְשׁוֹ.

בְּעוֹרָם הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּאִישׁ אֶחָד, וּפָנּוּ מִלֵּאוֹת
 בְּמִכּוֹת, וְהָיָה קָם מִתַּחַת אֵילָן אֶחָד.
 הִסְתַּכְּלוּ בוֹ, וַרְאוּ (דף מו ע"א) פָּנָיו אֲדָמוֹת בְּאוֹתָן
 הַמִּכּוֹת. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִי אֶתָּה? אָמַר לוֹ, אֲנִי

יְהוּדִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חוּטֵא הוּא, שָׂאֵם לֹא כָּךְ,
 לֹא נִרְשָׁמוּ פָּנָיו בְּאֵלוֹ הַחֲלָאִים הָרָעִים, וְאֵלּוֹ לֹא
 נִקְרְאִים יְסוּדִים שֶׁל אֶהְבָּה. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כָּךְ
 הוּא וַדַּאי, שְׂיִסוּדִים שֶׁל אֶהְבָּה מְכַסִּים הֵם מִפְּנֵי
 אָדָם.

בֹּא רֵאֶה, שְׂכֵתוֹב אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ
 שְׂיֵאת אוֹ סִפְחָת אוֹ בִּהְרָת. הִנֵּה שְׂלֵשָׁה
 מִיָּנִים כָּאן, וְכֻלָּם נִקְרְאִים נִגְעַ צָרְעַת. וְהוּ
 שְׂכֵתוֹב וְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנִגְעַ צָרְעַת. מַה זֶה
 נִגְעַ צָרְעַת? הַסְּגָרָה, הַסְּגָרָה כָּל, וְכֵתוֹב וְהוּכָא
 אֶל אַחֲרֵן חִכְיָן וְגו'. אֲכַל אוֹתָם שְׂיִרְאוּ לַחוּץ,
 כֵּתוֹב וְרָאֵהוּ חִכְיָן וְטִמָּא אֹתוֹ. שְׂחֲרִי וַדַּאי
 אוֹתָם שְׂיִרְאוּ בַחוּץ בְּכִנֵּי אָדָם, הֵם כָּאִים מִצַּד
 חֲטִמָּאָה, וְאֵינָם יְסוּדִים שֶׁל אֶהְבָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַנֵּין לָנוּ? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,
 שְׂכֵתוֹב (משלי כז) טוֹבָה תוֹכַחַת מִגְלָה
 מֵאֶהְבָּה מִסְתָּרָת. אִיזוּהִי תוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה? (וזהו
 תוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה כַּאֲשֶׁר הִיא) מִסְתָּרָת מִפְּנֵי אָדָם. כִּמוֹ זֶה מִי

שְׂמוּכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ בְּאַהֲבָה, צָרִיךְ לְהַסְתִּיר דְּבָרָיו
מִפְּנֵי אָדָם, שְׁלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶם חֲבֵרוֹ. וְאִם דְּבָרָיו
הֵם בְּגָלוּי לְפָנֵי בְּנֵי אָדָם, אֵינָם בְּאַהֲבָה.

כִּךְ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּשְׂמוּכִיחַ אֶת הָאָדָם, בְּכָל
הוּא מוּכִיחַ בְּאַהֲבָה. בְּרֹאשׁוֹנָה מִכָּה אוֹתוֹ
בְּגוֹפּוֹ בְּפָנִים. אִם חוּזֵר בּוֹ - מוֹטֵב, וְאִם לֹא - מִכָּה
אוֹתוֹ תַּחַת לְבוּשׁוֹ, וְאֵלּוּ (בְּעוֹרָו) נִקְרָאִים יְסוּדִים שֶׁל
אַהֲבָה. אִם חוּזֵר בּוֹ - מוֹטֵב, וְאִם לֹא - מִכָּה אוֹתוֹ
בְּגָלוּי בְּפָנָיו, לְפָנֵי כָלָם, כִּדְרֵי שְׂיִסְתַּכְּלוּ בּוֹ וַיִּדְעוּ
שֶׁחֵנָּה הוּא חוֹטֵא, וְלֹא אֲהוּב שֶׁל רַבּוֹנוֹ הוּא.

אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאִישׁ, בִּקְשָׁר שֶׁל עֲצָה אַחַת
בְּאַתֶּם אֵלַי, וְדַאי אֵינְכֶם אֵלָּא מֵאוֹתָם
שְׂדֵי יוֹרָם בְּבֵית רַשָּׁב"י, שְׁלֹא פוֹחֲדִים מִחֶבֶל. אִם
בְּנֵי שְׂבָאִים אַחֲרֵי יִתְגָּרוּ בָכֶם, אֵיךְ דְּבָרֵיכֶם
בְּגָלוּי? אָמַר לוֹ, תַּתּוֹרָה כִּךְ חֵיא, שְׂכַתוֹב (מִשְׁלֵי א)
בְּרֹאשׁ חֲמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ
תֹּאמַר. וְכֵּן אִם בְּדִבְרֵי תוֹרָה אָנוּ פוֹחֲדִים
מִפְּנֵיהֶם, חֲרֵי נִמְצָא בְּבוּשָׁה לְפָנֵי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא, ולא עוד, אלא שחתורה צריכה צחות.
פתח אותו האיש ואמר, (מיכה ו) מי אל כמוך נשא
עון וגו'. הרים ידיו ובכה. בינתיים הגיעו בניו.
אמר בנו הקטן, יש כאן סיוע שמימי.

פתח ואמר, (קהלת ו) את הכל ראיתי בימי הכלי
יש צדיק אבר בצדקו ויש רשע מאריך
ברעתו. הפסוק הזה למדנו בבית רבי דוסתאי
סבא, שהיה אומר משמו של רבי ייסא סבא. את
הכל ראיתי בימי הכלי, וכי שלמה המלך שהיה
חכם על הכל, איך אמר כך שהוא ראה הכל בזמן
שהוא הלך בחדשים של העולם? שהרי כל מי
שמשתדל בחדשים של העולם, לא רואה דבר ולא
יודע דבר?

אלא כך נתבאר, בימי שלמה המלך עמדה
הלבנה בשלמותה, ושלמה התחכם על כל
בני העולם, ואז ראה הכל וידע הכל. ומה ראה?
ראה כ"ל, שלא זו מן הלבנה, והיה מאיר לה
השמש (לה בשמש). והו' שכתוב את הכל ראיתי בימי

הַבְּלִי. מַה זֶה הַבְּלִי? זֶה הַלְבָנָה שֶׁנִּכְלָלָת מִן הַכֹּל,
מִמֵּיִם וְאֵשׁ וְרוּחַ יָחַד. כֹּהֵבֵל שִׁיּוּצָא מִן הַפֶּה
שֶׁכָּלוּל מִן הַכֹּל.

וְהוּא רָאָה כ"ל, בְּאוֹתוֹ הֶהָבֵל שָׁלוֹ שְׂאֵחֻז בּוֹ. יֵשׁ
צַדִּיק אֲבֵר בְּצַדְקוֹ, בֹּא וּרְאֵה, בְּזִמְנִי
שְׂמִתְרַבִּים הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם, הַכ"ל הֵנָּה לֹא זֶה
מִהַלְבָנָה לְעוֹלָמִים, וְהַכ"ל הֵנָּה נוֹטֵל כָּל שֶׁמֶן
וּמִשְׁחָה וְשִׁמְחָה שְׁלִמְעָלָה, וּמִתְמַלֵּא (יְדֵי וְרוּחַ) וְשִׁמְחָה
וְגִדְל, בְּדִי לְהַזְדַּוֵּג עִם הַלְבָנָה, וְהוּא מְרוֹיַח
בְּשִׁבִּילָהּ.

וּבְזִמְנִי שְׂמִתְרַבִּים הַרְשָׁעִים בְּעוֹלָם וְהַלְבָנָה
נִחְשָׁכֶת, אִזּוֹ הַצַּדִּיק אֲבֵר בְּצַדְקוֹ. לֹא
כְּתוּב צַדִּיק נֶאֱבֵר, אֲלָא צַדִּיק אֲבֵר, שְׁחֵרִי לֹא
נִרְאָה (מִתְחַבֵּר) בַּלְבָנָה, וְלֹא נוֹטֵל שֶׁמֶן וּמִשְׁחָה
וְשִׁמְחָה לְמִלָּא אוֹתָהּ וּלְהַזְדַּוֵּג עִמָּהּ. וְעַל זֶה צַדִּיק
אֲבֵר בְּצַדְקוֹ, זֶה הַלְבָנָה, שֶׁבְּגִלָּל הַלְבָנָה שְׁלֹא
נִמְצְאָת לְהַזְדַּוֵּג עִמּוֹ, הוּא אוֹבֵר, שְׁלֹא שׂוֹאֵב
מִהַשְׁמִיחָה כְּמוֹ שְׁחִיחָה עוֹשֶׂה. וְאִזּוֹ מִתְעוֹרֵר כָּל צַד

הַשָּׂמַאל, וְהַרְשָׁעִים מֵאַרְיָכִים בְּשִׁלּוֹה (דף מו ע"ב) בְּעוֹלָם.
וְהוּא שְׂכָתוֹב וַיֵּשׁ רָשָׁע מֵאַרְיָה בְּרָעָתוֹ. מֶה וְה
בְּרָעָתוֹ? בָּאוּתוֹ הַצַּד (בְּאוֹתָהּ רָעָה) שְׁנֵדָבֶק בּוֹ.

עוֹד יֵשׁ צַדִּיק אֲבֵד בְּצַדְקוֹ, שְׂפָאֲשֶׁר הַרְשָׁעִים
רַבִּים בְּעוֹלָם וְחֵדִין תְּלוּי (בְּחֻטְאֵיהֶם), הַצַּדִּיק
אֲבֵד בְּצַדְקוֹ, הוּא נִתְפָּס בְּחֻטְאָם, כְּמוֹ אֲבֵא
שְׁנֵתָפַס בְּחֻטְאֵי בְּנֵי עִירוֹ, שְׂכָלָם הָיוּ חֲצוּפִים (אֲלִיו),
וְהוּא לֹא הִתְרָה בָּהֶם וְלֹא בִישׁ אוֹתָם לְעוֹלָמִים,
וּמָחָה בִּידֵינוּ שְׂלֹא נִתְנָרָה בְּרָשָׁעִים (וְלֹא מָחָה בְּיָדָם שְׂלֹא
לְחַתְנָרוֹת בָּהֶם), וְהִיָּח אוֹמֵר לָנוּ, (תַּחֲלִים לוֹ) לְדוֹד אֵל
תִּתְחַר בְּמִרְעִים אֵל תִּקְנֵא בְּעֵשִׂי עוֹלָה. אָמַר אָבִי,
וַדַּאי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵעֲנִישׁ אוֹתִי בָּזָה, שְׁחָרִי
חִיָּתָה רִשּׁוֹת בְּיָדִי לְמַחֲוֹת בִּידֵיהֶם וְלֹא עָשִׂיתִי, וְלֹא
בִישָׁתִי (הוֹכְחָתִי) אוֹתָם לֹא בִּסְתֵר וְלֹא בַּגְּלוּי.

עוֹד פֶּתַח בָּנוּ אַחֵר וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית ב) וַיֵּיצֵר ה'
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְר מִן הָאֲדָמָה וְגו'.
וַיֵּיצֵר ה' אֱלֹהִים, בְּשָׁנֵי יוֹדִי"ם, בְּשָׁנֵי יִצְרִים, יֵצֵר
מִזֵּב וַיֵּצֵר רָע, אֶחָד כְּנֶגֶד מִים וְאֶחָד כְּנֶגֶד אֵשׁ. ה'

אֱלֹהִים - שֵׁם מְלֵא. אֶת הָאָדָם - כּוֹלֵל זָכָר וְנִקְבָּה.
עֶפְרָם מִן הָאָדָמָה - זֶה עֶפְרָם הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה, שְׁמִשָּׁם
נִבְרָא, וְהוּא מְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נְשָׁמַת חַיִּים - זֶה הַנְּשָׁמָה הַקְדוּשָׁה
שֶׁנִּמְשָׁכַת מֵאוֹתָם הַחַיִּים שְׁלֹמֶעֱלָה. וַיְהִי
הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, אָדָם נִכְלָל בְּנֶפֶשׁ הַקְדוּשָׁה,
מִתְחַיֶּה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהוֹצִיָּאתָ הָאָרֶץ, שְׁכָתוֹב (שם א)
הוֹצֵאתָ הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַחַיָּה הָעֲלִיוֹנָה
הָיָה.

השלמה מההשמטות סימן ו'

שְׁכָתוֹב הוֹצֵאתָ הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ שֶׁל אוֹתָהּ
חַיָּה עֲלִיוֹנָה, וּמִשּׁוֹם שֶׁהַנֶּפֶשׁ חַיָּה הַזֶּה
הִיא קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, בְּשֶׁהָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה מוֹשְׁכַת
אוֹתָהּ לְתוֹכָהּ וְנִכְלָלָתָהּ, אֵיזִי קוֹרְאִים לָהּ נְשָׁמָה.
וּבֵא רֵאשִׁית, בְּכָל זְמַן שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת,
וּפָיו וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים קְדוּשִׁים,
בְּתַפְלָה וּבְתוֹרָה, הַנְּשָׁמָה הַזֶּה נִדְבָקָת בּוֹ, הוּא
אֶחָד שֶׁל רִבּוֹנוֹ, בְּמָה שׁוֹמְרִים שׁוֹמְרִים עָלָיו

מִכָּל הַצָּרִים, רָשׁוּם הוּא לְטוֹב לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה,
וְהַשְׂכִּינָה הַקְדוּשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו. וְזוֹהִי שְׁעוּלָה
לְמַעַלָּה וּמִדְּבָרָת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, וְנִבְנְנָת
לְכָל הַשְּׁעָרִים, וְאֵין מִי שְׂיִמְחָה בִּידָהּ. וְעַל זֶה
נִקְרָאת רוּחַ מִדְּבָרָת, שְׁחֵרִי לְכָל שְׂאֵר הַנִּפְשׁוֹת
(נִפְשׁוֹתֵינוּ) אֵין רָשׁוֹת לְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ פָּרַט לָזוּ.

וּבְזֶמֶן שֶׁהוּא מִסְטָה אֶת דְּרָכָיו, וְשִׁפְתוֹתָיו וּלְשׁוֹנוֹ
מִדְּבָרִים דְּבוּרִים רָעִים, הַשְׂכִּינָה מִסְתַּלְקָת
מִמֶּנּוּ, וְהַנִּשְׁמָה הַקְדוּשָׁה עוֹבְרָת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִדְּבָקָת
בּוֹ. וּמֵצֵד שֶׁל הַנְּחָשׁ הָרַע הִקְשָׁה מִתְּעוֹרְרָת רוּחַ
אַחַת שְׂמִשׁוּטֶטֶת וְאוֹכֶלֶת בָּעוֹלָם, שְׂאֵין שׁוֹרָה
אֵלָּא בְּמָקוֹם שֶׁקִּדְּשָׁה עֲלִיוֹנָה הַסְתַּלְקָה מִשָּׁם.
וְאוֹתָם דְּבוּרִים עוֹלִים לְמָקוֹם הַנְּחָשׁ הָרַע, שֶׁחֵבֵל
חוּזֵר לְמָקוֹמוֹ. וּבִשְׁעָה שְׂמַעְלִים, הֵבֵל מִכְרִיזִים
וְאוֹמְרִים: הַסְתַּלְקוּ מִסְכִּיבּוֹ שֶׁל הַדְּבוּר הָרַע שֶׁל
פְּלוֹנִי! פֶּנּוּ מָקוֹם לְדַרְכּוֹ שֶׁל הַנְּחָשׁ הַקָּשָׁה!

וְאוֹתָהּ נִשְׁמָה עוֹלָה בְּבוּשָׁה וּבְצֶרֶת הֵבֵל, וְלֹא
נוֹתָנִים לָהּ מָקוֹם לְדַבֵּר בְּמִקְדָּם, וְאִזּוֹ

מִזְדֵּמָן הִנָּחֵשׁ. וּבְשֵׁאוֹתָיו הִדְבּוּר הָרַע עוֹלָה בְּדַרְכֵּים
 יְדוּעוֹת וְשׁוֹרָה לִפְנֵי הִנָּחֵשׁ הַקָּשָׁה, בְּמַה רוּחוֹת
 מִתְעוֹרְרוֹת בָּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרֶדֶת מֵאוֹתוֹ הַצָּד, וּמוֹצֵאת
 שֵׁאוֹתָיו אָדָם עוֹרֵר אוֹתָהּ בְּדִבּוּר רָע, וְהִירֵי
 הָרוּחַ הַמִּדְבָּרֶת הַקְדוּשָׁה עֹבְרָה מִפָּנָיו, אִזּוּ שׁוֹרָה
 עָלָיו וּמְטִימַת אוֹתוֹ, וְאִזּוּ הוּא סָגוּר, וְנִפְגָּם בְּשָׂרוֹ
 בְּמֵרָאָה פָּנָיו בְּכָל, וְעַל זֶה כָּתוּב שְׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ
 שְׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ, נַפְשׁוֹ וְדָאִי. אוֹתָהּ שֶׁהִיתָה
 מִדְבָּרֶת, נִעֲשֶׂתָה מְשֻׁתָּקֶת מִשּׁוֹם דִּבּוּר רָע. וְכִמוֹ
 שֶׁעֲנִשׁוֹ שֶׁל אָדָם בָּזָה מִשּׁוֹם אוֹתוֹ דִּבּוּר רָע, כִּדְ
 עֲנִשׁוֹ בְּגִלָּל דִּבּוּר טוֹב (שָׁפָא לִידוֹ שְׂיָבֵל לְדַבֵּר וְלֹא דַבֵּר). ע"כ

מהחשמות.

בֹּא רֵאָה, בְּכָל זְמַן שֶׁהִנָּשְׁמָה הַקְדוּשָׁה חֲזוֹ נִדְבָּקֶת
 בְּאָדָם, אֲהוּב רַבּוֹנוֹ הוּא. בְּמַה שׁוֹמְרִים
 שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ מִכָּל הַצָּדִידִים, רָשׁוֹם הוּא לְטוֹב,
 לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְהַשְׁכִּינָה הַקְדוּשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו.

וּבְזֶמֶן שֶׁהוּא מִסְטָה אֶת דִּרְכּוֹ, הַשְׁכִּינָה מִסְתַּלְקֶת
 מִפָּנָיו, וְהִנָּשְׁמָה הַקְדוּשָׁה לֹא נִדְבָּקֶת בּוֹ.

וּמִצָּד הַנֶּחֱשׁ הָרַע הַתְּקִיף מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת
שְׁמוֹ שׁוֹטְטֶת וְהוֹלֶכֶת בְּעוֹלָם, שְׁלֹא שׁוֹרָה אֵלָּא
בְּמָקוֹם שֶׁהִקְדָּשָׁה הָעֲלִיזָה הַסִּתְלָקָה מִשָּׁם, וְאִז
הָאִישׁ נִטְמָא, וְנִפְגָּם בְּבִשְׂרוֹ בְּמֵרָאָה פָּנָיו בְּכָל.

וְבֹא רְאֵה, מִשּׁוֹם שֶׁנֶּפֶשׁ חַיָּה הִזוּ הִיא קְדוּשָׁה
עֲלִיזָה, בְּשִׁמוֹשְׁכָת אוֹתָהּ הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה
וְנִבְלָלָת בְּתוֹכָהּ, אִז קוֹרְאִים לָהּ נִשְׁמָה, וְזוֹ הִיא
שְׁעוּלָה לְמַעְלָה וּמִדְּבָרָת לְפָנֶי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ,
וְנִבְנָסֶת בְּכָל הַשְּׁעָרִים, וְאִין מוֹחָה בִּידָהּ, וְעַל כֵּן
נִקְרָאת רוּחַ מְמַלְלָא, שֶׁחֲרִי לְכָל שְׂאֵר הַנִּפְשׁוֹת
אִין רִשּׁוֹת לְדַבֵּר לְפָנֶי הַמֶּלֶךְ, פָּרַט לָזוּ.

וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה מְבַרֵּיזָה וְאוֹמְרָת: (תהלים לד) נִצַּר
לְשׁוֹנְךָ מִרָע וְגו', וְכַתוּב (משלי כא) שֹׁמֵר פִּיו
וּלְשׁוֹנוֹ וְגו'. מִשּׁוֹם שָׂאֵם שְׁפִתוֹתָיו וּלְשׁוֹנוֹ
מִדְּבָרִים דְּבָרִים רָעִים, אוֹתָם הַדְּבוּרִים עוֹלִים
לְמַעְלָה, וּבִשְׁעָה שְׁעוֹלִים, הַכֹּל מְבַרִּיזִים
וְאוֹמְרִים: הַסִּתְלָקוֹ מִסְּכִיב הַדְּבוּר הָרַע שֶׁל
פְּלוֹנִי! פְּנוּ מָקוֹם לְדַרְכוֹ שֶׁל הַנֶּחֱשׁ הַתְּקִיף! אִז

הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה עוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ וּמִסְתַּלְקֶת וְלֹא יִכּוֹלָה לִדְבֹר, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי רוֹמְיָה הַחַיִּיתִי מֵטוֹב.

וְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה עוֹלָה בְּבוֹשָׁה, בִּצְרָה שֶׁל הַכֹּל, וְלֹא נוֹתְנִים לָהּ מָקוֹם בְּמִקְדָּם. וְעַל זֶה כָּתוּב, שֶׁמֶר פִּי וּלְשׁוֹנִי שֶׁמֶר מִצְרוֹת נִפְשׁוֹ. נִפְשׁוֹ וְדָאִי. אוֹתָהּ שֶׁהִיָּתָה מִדְּבָרָתָהּ, נִעְשְׂתָה מִשְׁתַּקֶּת מִשׁוֹם הַדְּבוּר הָרָע. וְאִי מוֹדֵמִן הַנִּחָשׁ, שֶׁהַכֹּל חוֹזֵר לְמִקְוֹמוֹ, וּכְשֵׁאוֹתוֹ הַדְּבוּר הָרָע עוֹלָה בְּדַרְכִּים יְדוּעוֹת וְשׂוֹרָה לִפְנֵי הַנִּחָשׁ הַתַּקִּיף, כַּמָּה רוּחוֹת מִתְעוֹרְרוֹת בָּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרֶדֶת מִהַצֵּד הַחוּא, וּמוֹצֵאת אוֹתוֹ הָאִישׁ מִעוֹרֵר אוֹתוֹ בְּדְבוּר רָע, וְהָרוּחַ הַמְּמַלְלֶת הַקְּדוּשָׁה הִזּוּ עוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ. אִי שׂוֹרָה עָלָיו וּמַטִּימָאת אוֹתוֹ, וְאִי הוּא סָגוּר.

כִּמּוֹ שֶׁעָנְשׁוּ שֶׁל הָאִישׁ הַזֶּה מִשׁוֹם דְּבוּר רָע, כִּי עָנְשׁוּ מִשׁוֹם דְּבוּר טוֹב, שֶׁכָּא לִידּוֹ וַיִּכַּל לִדְבֹר וְלֹא דִבֵּר. מִשׁוֹם שֶׁפָּגַם אוֹתָהּ הָרוּחַ

הַמְּמַלְלָתָּ, שְׁהִיא מְתַקֶּנֶת לְדַבֵּר לְמַעַלָּה וּלְדַבֵּר
לְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּקִרְיָא. כָּל שֹׁפֵן אִם הָעַם הוֹלְכִים
בְּדַרְךְ עֲקָמָה, וְהוּא יָכוֹל לְדַבֵּר לָהֶם וּלְהוֹכִיחַ
אוֹתָם, וְשׁוֹתֵק וְלֹא מְדַבֵּר, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ שְׂכָתוֹב
נֶאֱלָמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מִשׁוֹב וּכְאֲבִי נֶעְכָּר.

נֶעְכָּר בְּמִכּוֹת שֶׁל טַמְאָה. וְזוֹהוּ שְׂאֵמֶר דָּוִד (דף מז ע"א)
הַמֶּלֶךְ, מְלָכָה בְּזוֹה וּמִתְפַּנֵּה מִפְּנֵי, שְׂכָתוֹב
(תהלים פו) פִּנָּה אֵלַי וְחֲנֹנִי. מַה זֶּה פִּנָּה אֵלַי? כְּמוֹ
שְׂאֵמֶר (במדבר יב) וַיִּפֹּן אֶחָדָן. יָרְדוּ רַבִּי חֲטִיָּא וְרַבִּי
יוֹסִי וּנְשָׁקוּהוּ. הִתְחַבְּרוּ יַחַד כָּל אוֹתָהּ הַדְּרָה. קָרָא
עֲלֵיהֶם רַבִּי חֲטִיָּא, (משלי ה) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהַ
הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד גְּבוֹן חַיִּים.

נֶנֶע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוֹכָא אֶל הַכֹּהֵן.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַנֶּנֶע תָּזָה בְּכָל הַגְּוֹנִים שֶׁלוֹ
הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, וְהַכֹּהֵן הָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶם לְטַהֵר
וּלְטַמֵּא, הָיָה יוֹדֵעַ אוֹתָם שֶׁהָיוּ יְסוּרִים שֶׁל
אַהֲבָה, אוֹ אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ בְּמִי שְׂמָאִם כּוּ רַבּוֹנוּ

והרחיק אותו, שְׁחַרֵּי לְפִי דְרָכֵי הָאִישׁ גֹּזֵרִם נִגַּע
בְּעוֹלָם.

כַּתוּב (תהלים קמא) אֵל תַּט לְבִי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל
עַל לֹאֹת בְּרָשָׁע. מִכָּאן שְׁנִינִי, בְּדָרְךָ שָׁפָה
רוּצָה אָדָם לָלֶכֶת, כֹּה מִנְהִיגִים אוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, הַפְסוּק הַזֶּה קִנְשָׁה, וְכִי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִסְטָה אֶת הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדָרְךָ שֶׁל חֲטָא וְלַעֲשׂוֹת
מַעֲשִׂים רָעִים? אִם כֵּן, אֵינִי דִין בְּזֶה הָעוֹלָם וְלֹא
בְּעוֹלָם הַבָּא, וְהַתּוֹרָה לֹא מְתַקֶּנֶת, שְׂכַתוֹב כֹּה אִם
תִּשְׁמַע וְאִם לֹא תִשְׁמַע!

אֵלֹא דָּוִד הִזְהִיר אֶת לְבֹו לְהִנְהִיגוֹ בְּדָרְךָ אֱמֶת,
כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבָבְךָ. מֶה
זֶה וְהִשְׁבַּתְּ? אֵלֹא פַעַם אַחַת וּפַעַמִּים וְשִׁלַּשׁ לַחֲזוֹר
בְּנִגְדּוֹ, וְלִהְיוֹלִיךְ וְלִהְיוֹתִיר אוֹתוֹ. וְכֵן אָמַר לוֹ: אֵל
תַּט לְבִי לְדָבָר רָע. לְלָבֹו אָמַר דָּוִד, (בְּלוֹמַר) אֵל תִּטָּה
לְפִי דְרָכֵי הָאָדָם (וְכֵן אָמַר לוֹ: לְבִי, אֵל תַּט לְדָבָר רָע. שְׁחַרֵּי דְבָר)
רַע גֹּזֵרִם נִגַּע בְּעוֹלָם, וְחֲדִין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, וְחִינּוּ
נִגַּע צִרְעָת.

נִגַּע צִרְעָת, הִנֵּה הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל צִרְעָת
בְּתִרְגּוּמוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה בְּתִרְגּוּמוֹ?
הַסִּגְרָה, שְׂפוּגָר וְלֹא פוֹתֵחַ. וּבִשְׁהוּא סוּגָר וְלֹא
פוֹתֵחַ, הוּא נִקְרָא נִגַּע. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שְׂאִין
הָאֲבוֹת נִהְיִים, כָּל שָׂכֵן הַבָּנִים, וְהִינוּ שְׂכֵתוֹב נִגַּע
צִרְעָת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם, בְּאָדָם מִמָּשׁ, וּמִכָּאֵן יוֹרֵד
לְמִי שִׁיּוֹרֵד. נִמְצָא נִגַּע לְכָל מֵאוֹתָהּ חֲתֻסְגָּרָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַדַּאי זֶהוּ סוּר הַדָּבָר, שְׂכֵתוֹב
(איכה ב) נֶאֱדָר מִקִּדְשׁוֹ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שְׂבִנֵי הָעוֹלָם נִרְמּוּ אֶת זֶה, שְׂכֵתוֹב (במדבר יט) אֶת
מִקְדָּשׁ ה' טִמָּא, טִמָּא מִמָּשׁ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
טִמָּא, מִשּׁוּם שְׂחִסְתִּילָקָה (תשבינה משנה) מִי שְׂחִסְתִּילָקָה,
וְחִנְחָשׁ חֲתִיקִיף שָׂרוּי וּמִטִּיל זֶהָמָא, וּמִטִּמָּא אֶת מִי
שְׂמִטָּמָא, וּבָלָם מִשּׁוּם חֲטָאֵי הָעוֹלָם.

לְמִדְּנוּ, כְּשִׁמְתָּחִיל חֲנֻחָשׁ (תחזוק) לְחִתְגָּלוֹת,
מִסְתִּילָקִים הַבְּנִינִים וְהַעֲמוּדִים
וְעוֹבְרִים, וְכֹא חֲנֻחָשׁ חֲתִיקִיף וּמִטִּיל זֶהָמָא, וְאִז
נִמְצָא הַמִּקְדָּשׁ טִמָּא. מִי הַמִּקְדָּשׁ? כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר

וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם. וְכָתוּב
(בראשית ג) וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר
עָשָׂה ה' אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה. אֵל הָאִשָּׁה
מִמֶּשֶׁ, שְׁמִקּוֹם הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱחָז בְּתוֹכָהּ, וְהִינוּ אֶת
מִקְדָּשׁ ה' טָמֵא, מִשּׁוֹם חֲטָאוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהִתְנַלָּה
הִנָּחֵשׁ הַתַּקִּיף.

מַה חֲטָאוֹ? זֶה לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁבְּגָלָל לְשׁוֹן הָרַע
הִנָּחֵשׁ מוֹדֵמֵן, בֵּין לְמַעֲלָה בֵּין לְמַטָּה, שְׂכָתוֹב
(במדבר כא) וַיִּשְׁלַח ה' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרָפִים.
הַשָּׂרָפִים אוֹ הַשָּׂרָפִים לֹא כָתוּב, אֲלָא הַשָּׂרָפִים.
מִי הַשָּׂרָפִים? שְׂכָתוֹב (תהלים עד) רֹאשֵׁי תַנִּינִים, (שְׁנַיִם).
אֶחָד נֶאֱחָז לְמַעֲלָה וְאֶחָד לְמַטָּה (שְׁנַיִם, אֶחָד חוֹזְרִים לְפַעֲמִים) וְכָתוּב (ישעיה
ו) שָׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, מִמַּעַל לוֹ וַדָּאִי, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (איוב א) לְהִתְיַצֵּב עַל ה', וְאִזּוּ הַסְּגָרָה בְּכָל,
וְאִין מִי שְׁפוּתָתָהּ. וְעַל זֶה כָתוּב, (משלי ל) בֶּן דִּרְדָּר
אִשָּׁה מְנַאֲפֶת אֲכָלָה וּמִחֲתָה בִּיהָ וְגו'. מַה זֶה
מְנַאֲפֶת? מְנַאֲפֶת מִמֶּשׁ וַדָּאִי, אֲכָלָה וּמִחֲתָה בִּיהָ
וְאֶמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אֵין.

אמר רבי חייא אמר רבי יצחק, ברצון של הכל
לא נמצא למטה, אלא משום שנמצא
למעלה. ולמעלה לא נמצא, אלא כשנמצא למטה
בחתאי העולם, שלמדנו שהכל תלוי זה בזה, וזה
בזה.

ואיש כי ימרט ראשו וגו'. רבי חייא פתח ואמר,
(קהלת ב) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן
הסבלות וגו'. בכמה מקומות הסתכלתי בדברי
שלמה המלך והשנחתי בחכמה ^(דף מז ע"ב) הרבה שלו,
והסתיר דבריו בתוכו, לתוך התיכל הקדוש.
בפסוק זה יש להסתכל, למה אמר וראיתי אני?
וכי שאר בני העולם לא יודעים ולא רואים את
זה? אפלו מי שלא יודע חכמה מימיו ולא השגיח
בה, יודע את זה שיש יתרון לחכמה מן הסבלות
ביתרון האור מן החשך, והוא משבח את עצמו
ואומר ראיתי אני?

אלא כך למדנו, מי חכם כמו שלמה, שבשבע
ידנות של חכמה נקרא כמו שלמעלה.

שָׁשָׁה יָמִים לְמַעֲלָה, שְׁבִיעִי עֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם. שָׁשָׁה יָמִים לְמַטָּה, שְׁבִיעִי עֲלֵיהֶם. שֵׁשׁ דִּרְגוֹת לַכֹּסֵא, הוּא עַל הַכֹּסֵא, שְׁפָתוֹב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֹּסֵא ה' לְמֶלֶךְ. שְׁבַעַת בְּתָרִים שָׁל יָמִים לְמַעֲלָה, וְאִזּוּ כְּנֻגָּדָם שְׁבַעַת שְׁמוֹת לְשְׁלֹמֹה, לְהִרְאוֹת בּוֹ הַחֲכָמָה הַקְּדוּשָׁה. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ נִקְרָא שְׁבַעַת שְׁמוֹת: שְׁלֹמֹה. יְדִידָתָה. אֲנוּר. בֶּן יֶקֶת. לְמוֹיָאֵל. אִיתִיָּאֵל. קֹהֶלֶת.

וְאָמַר שְׁבַעַת הַבָּלִים. וּמֵה שֶׁהוּא רָאָה לֹא רָאָה אָדָם אַחֵר, וּכְשֶׁכֵּנִם חֲכָמָה וְהִתְעַלָּה לְדִרְגוֹת הַחֲכָמָה, נִקְרָא קֹהֶלֶת. וְשְׁבַעַת הַבָּלִים אָמַר, כְּנֻגָּד שְׁבַעַת בְּתָרִים שְׁלֹמַעֲלָה, וְכָל הַבָּל נִעְשָׂה מִמֶּנּוּ קוֹל, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֶלָּא בְּהַבָּל.

וְלִמְדָנוּ מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַהֶבֶל מוֹצִיא קוֹל בְּרוּחַ וּמִים שָׁבוּ, וְאִין קוֹל אֶלָּא עִם הַבָּל. וְלִמְדָנוּ, בְּשְׁבַעַת הַבָּלִים מִתְקַיֵּמִים הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחִתּוֹנִים. וְלִמַּד רַבִּי יִצְחָק, בֵּא תִרְאָה שֶׁעַל הַהֶבֶל מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם, שֶׁאֵלְמָלָא לֹא הָיָה הַבָּל

שְׂיוּצָא מִן הַפֶּה, לֹא הִתְקַיֵּם אָדָם אֲפִלּוּ שָׁעָה
אַחַת.

כִּמּוֹ בֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה דְּבָרָיו, שְׁהֶעוּלָם מִתְקַיֵּם
בָּהֶם, שְׂפִתְהֶבֶל הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוּלָם. וְהַהֶבֶל
הָיָה שְׂמִתְקַיֵּם בּוֹ הָעוּלָם, בָּא מִן הַהֶבֶלִים
שְׁלֹמֶעֱלָה. וְהוּא שְׂפִתוֹב הֶבֶל הֶבֶלִים, הֶבֶל
מִהַהֶבֶלִים שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכָל דְּבָרָיו הָיוּ כָּךְ. וּבַהֶבֶלִים
שְׁלֹמֶעֱלָה כְּתוּב, (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה'
יִחְיֶה הָאָדָם. מַה יָּזָה מוֹצֵא פִי ה'? וְהַהֶבֶלִים
שְׁלֹמֶעֱלָה.

וְלִמְדָנוּ, וְרֵאִיתִי אֲנִי שְׂיֵשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן
הַסְּכָלוֹת. מִן הַסְּכָלוֹת מִמָּשׁ בָּאָה
תּוֹעֲלָת לַחֲכָמָה. שְׂאֵלְמַלְא לֹא נִמְצְאָה שְׂטוּת
בְּעוּלָם, לֹא נִוְדָעָה חֲכָמָה וְדְבָרֶיהָ. וְלִמְדָנוּ, חֵיּוֹב
הוּא עַל אָדָם שְׁלֹמֶד חֲכָמָה לְלֹמֵד מַעַט מִן הַשְׂטוּת
וְלִדְעַת אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שְׂבָאָה תּוֹעֲלָת לַחֲכָמָה
בְּשִׁבְלּוֹ, כִּמּוֹ שְׂבָאָה תּוֹעֲלָת לָאוֹר מִן הַחֲשֵׁכָה.

שְׂאֵלְמָלָא הַחֲשֵׁכָה לֹא נוֹדַע הָאוֹר, וְלֹא בָּאָה (נִרְאִית)
לְעוֹלָם תּוֹעֵלֶת מִמֶּנּוּ.

שָׁנָה, שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה, לַחֲכָמָה סֶתֶם. שְׂאֵמֹר
רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֲבָא, בָּא וּרְאִה סוּד
הַדָּבָר, לֹא מֵאִירָה הַחֲכָמָה שְׁלִמְעָלָה וְלֹא נִאוּרָה
אֶלָּא בְּשָׂבִיל הַשְּׁטוּת שְׁמַתְעוּרְרֶת מִמָּקוֹם אֲחֵר,
וְאֵלְמָלָא זֶה, אוֹר וּמִשְׁחָה רַבָּה וַיּוֹתֵר לֹא הִיָּתָה
(לְהִיּוֹת), וְלֹא נִרְאָתָה תּוֹעֵלָתָה שֶׁל הַחֲכָמָה, וּמִשּׁוּם
הַשְּׁטוּת מֵאִיר יוֹתֵר, וּמֵאִירִים לוֹ יוֹתֵר. זֶהוּ שְׂכָתוֹב
שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה, לַחֲכָמָה סֶתֶם, מִן הַסְּכָלוֹת
סֶתֶם. וְכֹךְ לְמִשְׁחָה, אֵלְמָלָא לֹא הִיָּתָה שְׁטוּת מְצוּיָה
בְּעוֹלָם, לֹא הִיָּתָה הַחֲכָמָה מְצוּיָה בְּעוֹלָם.

וְהִינּוּ שָׂרֵב הַמִּנּוּנָא סָבָא, כְּשֶׁהָיוּ לוֹמְדִים
מִמֶּנּוּ הַחֲבֵרִים סוּדוֹת הַחֲכָמָה, הָיָה
מִסִּדֵּר לְפָנֵיהֶם פָּרָק שֶׁל דְּבָרֵי שְׁטוּת, כִּדְּרֵי
שְׂתַבָּא תּוֹעֵלֶת לַחֲכָמָה בְּשָׂבִילוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב
(קַהֲלַת י) יָקָר מִחֲכָמָה וּמִכְבוֹד סְכָלוֹת מְעַט,
מִשּׁוּם שֶׁהָיָא הַתְּקוּן שֶׁל הַחֲכָמָה וּכְבוֹד

הַחֲכָמָה. וְעַל זֶה כָּתוּב, וְלִבִּי נִהַג בַּחֲכָמָה
וְלֹאֲחֻז בְּסִכְלוֹת.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, יָקָר מִחֲכָמָה וּמִכְבוֹד, כְּלוּמַר,
כְּבוֹד הַחֲכָמָה וְהַנּוֹי שְׁלָה וְהִיקָר שֶׁל הַכְּבוֹד
שְׁלִמְעָלָה מַה הוּא? סִכְלוֹת מְעַט, מְעַט שֶׁל שְׂטוּת,
מֵרָאָה וּמִנְגְּלָה אֵת כְּבוֹד הַחֲכָמָה וְהַכְּבוֹד שֶׁל
מְעָלָה יוֹתֵר מִכָּל דְּרָכֵי הָעוֹלָם.

בֵּית־רוֹן הָאֹר מִן הַחֲשֵׁךְ, תּוֹעֵלֶת הָאֹר לֹא בָּאָה
(נִרְאִית) אֲלָא מִתּוֹךְ הַחֲשִׁכָּה. (וְלַעוֹלָם) תִּקּוֹן
הַלָּבָן מֵהוּ? הַשָּׁחַר. אֲלֵמַלֵּא הַשָּׁחַר לֹא נוֹדַע הַלָּבָן,
וּמִשּׁוּם הַשָּׁחַר מִתְעַלָּה הַלָּבָן וּמִתְיַקֵּר. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, מִשָּׁל לְמִתּוֹק בְּמַר, שְׂאִין יוֹדַע אִישׁ טַעַם
הַמִּתּוֹק עַד שְׂטוּעִים אֵת הַמַּר. מִי עוֹשֶׂה אֵת זֶה
מִתּוֹק? הֵיזָה אֹמֵר זֶה הַמַּר. וְהִינּוּ שְׂכָתוּב (שם ז) גַּם
אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְכָתוּב (דף מח ע"א) טוֹב
אֲשֶׁר תֵּאָחֵז בָּזָה וְגַם בְּזָה אֵל תִּנָּח אֵת יָדְךָ.

שְׂנִינּוּ, בְּכַמָּה דְּרָגוֹת נִקְרָא בֶּן אָדָם: אָדָם, גִּבּוֹר,
אֲנוּשׁ, אִישׁ. גָּדוֹל שְׂכָכָלָם אָדָם, (מִשּׁוּם)

שְׁכָתוֹב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ.
 וְכָתוֹב (שם ט) כִּי בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם.
 וְלֹא כָתוֹב וְנָבֵר, אֲנֹשׁ, אִישׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם
 כֹּה, וַחֲרִי כָתוֹב (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבָּן
 לַה'. מִי צָרִיךְ לְהַקְרִיב קֶרְבָּן? מִי שֶׁהוּא חוֹטֵא,
 וְכָתוֹב אָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא רֵאשֶׁה, קִיּוֹם הָעוֹלָם שָׁל
 עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּמוֹנִים הוּא קֶרְבָּן, הַנִּנְחַת שָׁל
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִי רָאוּי לְהַקְרִיב לְפָנָיו אֶת
 הַנִּנְחַת הַזֶּה? הִנֵּה אֹמֵר זֶה אָדָם, שֵׁיָקָר מִן הַכֹּל.
 אָמַר לוֹ, אִם כֹּה, הִנֵּה כָתוֹב, אָדָם כִּי יִהְיֶה
 בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגו', וְהִנֵּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת.
 אָמַר לוֹ, אֶת זֶה צָרִיךְ לְטַהֵר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יוֹתֵר מִהַכֹּל, שְׁמִי שֶׁהוּא בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה שָׁל
 כָּלֶם, לֹא יֵשֵׁב כֹּה.

וּמַשּׁוּם כֹּה כָתוֹב בְּאָדָם, וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. וְכֹא
 לֹא כָתוֹב, אֶלָּא וְהוּבָא. שָׁכַל מִי שְׂרוּאָה
 אוֹתוֹ, מִתְחַיֵּב בּוֹ לְהַקְרִיבוֹ לְפָנֵי הַכֹּהֵן, שְׁחַדְמוֹת

הַקְדוּשָׁה לֹא יֵשֵׁב בָּךְ. וְכָתוּב אִישׁ אֹי אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בּוֹ נָגַע וְגו', וְאִישׁ אֹי אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בַּחֲרֹת וְגו'. וְלֹא כָתוּב בָּהֶם וְהוֹבֵא.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי פָתוּב (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשָּׁה, כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ, לָמָּה לֹא נִקְרָא אָדָם? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא עֶבֶד לַמֶּלֶךְ, שְׁכָתוּב (שם) לֹא בֵּן עֶבְדִּי מִשָּׁה. (יחושע א) מִשָּׁה עֶבְדִּי. וְאַף כָּךְ נִקְרָא אִישׁ כָּל־פִּי אָדָם שְׁלִמְעָלָה. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, הָרִי פָתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כָתוּב אָדָם. אָמַר לוֹ, סוּר ה' לִירֵאָיו. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן אֲנִי בִינִיָּהֶם (יושב) הוֹשִׁיבוּ בְּכָל, וּבִמְקוֹם הַזֶּה לֹא זָכִיתִי.

אָמַר לוֹ, לֵךְ לְרַבִּי אַבָּא, שְׂאֲנִי לְמִדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֹא עַל מְנַת לְגִלּוֹת. הֲלֵךְ יֵאָצֵל רַבִּי אַבָּא, מֵצֵא אוֹתוֹ שֶׁהֵיךְ דּוֹרֵשׁ וְאוֹמֵר: מָתִי נִקְרָאת שְׁלִמוֹת שְׁלֵ מֵעַלָּה (שְׁלֵ הַכֹּל)? כְּשִׁיּוֹשֵׁב הַקְדוּשָׁה כָרוֹךְ הוּא בְּכִסֵּא, וְעַד שְׁלֹא יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא, לֹא נִמְצְאת שְׁלִמוֹת, שְׁכָתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַכִּסֵּא דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה. מִשְׁמַע שְׁכָתוּב אָדָם, שֶׁהוּא

הַכֹּלֶל וְשְׁלֵמוֹת הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְחֹזְקָה, בָּרוּךְ
הַרְחֵמֶן שֶׁמִּצְאָתִי אוֹתָךְ בָּזָה. אָמַר לוֹ, אִם כֹּךְ, הֲרִי
כָּתוּב ה' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כָּתוּב אָדָם. אָמַר לוֹ,
יָפָה שְׂאֵלָתִי.

בֹּא רֵאֵה, שָׁם לֹא נִמְצְאָת שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֹּל,
וּמִשּׁוּם כֹּךְ נִקְרָא אִישׁ. אֲבָל כָּאֵן שְׁלֵמוֹת
הַכֹּל וְהַכֹּלֶל שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם כֹּךְ נִקְרָא אָדָם. קָרָא
עֲלָיו, (תהלים קיט) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאֲלֹפִי וְהֵב
וּכְסֶף.

עוֹד אָמַר לוֹ, כָּתוּב (שם לו') אָדָם וּבְהֶמָּה, וְלֹא כָּתוּב
אִישׁ וּבְהֶמָּה. אָמַר לוֹ, וְלֹא!?! וְהֲרִי כָּתוּב
(שמות יא) לְמֵאִישׁ וְעַד בְּהֶמָּה. אֲבָל מַה שְּׁכָתוּב אָדָם
וּבְהֶמָּה, כִּמּוֹ שְׁכָתוּב (מלכים א-ה) מִן הָאָרֶז אֲשֶׁר
בְּלִבָּנוֹן עַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֵצֵא בַּקִּיר. דֶּךָךְ הַכָּתוּב
הוּא, שְׁלוֹקַח הָעֲלִיּוֹן מִכֶּלֶם וְהַנְּמוּךְ מִכֶּלֶם. אֵף
כָּאֵן הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל - אָדָם, וְהַנְּמוּךְ מִהַכֹּל -
בְּהֶמָּה.

אמר לו, וְהָרִי כָּתוּב (בראשית ב) וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת
הָאָדָמָה. אמר לו, בֹּא וּרְאֵה שָׂכָל מֵה
שָׂפְעוֹלָם אֵינוֹ אֵלָּא בְּשִׁבִּיל הָאָדָם, וְכֹלָם בְּגִלְלוֹ
מִתְקַיָּמִים וְלֹא נִרְאִים בָּעוֹלָם, וְכֹלָם הִתְעַכְּבוּ עַד
שָׁיִבָא אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אָדָם. וְהוּ שְׂכָתוּב (שם) וְכָל
שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יִתֵּיָה בָּאָרֶץ וְגו'. טָרֵם: עַד שְׁלֹא,
בְּתַרְגּוּמוֹ. מִשּׁוּם שְׁלֹא נִרְאֶתָה הַדְּמוּת הָעֲלִיזָנָה.
וְהוּ שְׂכָתוּב וְאָדָם אֵין. כְּלוּמַר, כֹּלָם הִתְעַכְּבוּ
בְּשִׁבִּילָהּ שֶׁל הַדְּמוּת הַזֹּאת עַד שֶׁנִּרְאֶתָה.

וּמִשּׁוּם כִּדְ לֹא נִרְאֶתָה (נִבְרָאָה) הַדְּמוּת הַזֹּאת אֵלָּא
בְּדְמוּת שְׂרָאוּיָה לָהּ. וְהוּ שְׂכָתוּב (שם)
וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מַלְאָכָא, כְּמוֹ
שֶׁבִּאֲרָנוּ, שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל וְהַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל.

לְמַדְנֹו, בְּשִׁשִּׁי נִבְרָא אָדָם, בְּשַׁעֲה שְׁנֵשְׁלָם הַכֶּסֶּא.
וְנִקְרָא כֶּסֶּא, שְׂכָתוּב (מלכים א י) שֵׁשׁ
מַעֲלוֹת לְכֶסֶּא. וּלְפִיכֹךְ נִבְרָא הָאָדָם בְּשִׁשִּׁי, שֶׁהוּא
רְאוּי לַיֵּשֶׁב עַל הַכֶּסֶּא. וְלְמַדְנֹו, כִּיּוֹן שֶׁנִּבְרָא אָדָם,

הכל התתקן, וכל מה שלמעלה ולמטה, והכל
נכלל באדם.

שנינו, אמר רבי יוסי, כתוב (יחזקאל א) ודמות
פניהם פני אדם, הכלל של הכל, והכל
כלולים בדמות הזאת. אמר רבי יהודה, והרי
כתוב ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור
מהשמאל לארבעתן? אמר לו, הכל היו פני
אדם, ובאותה דמות של אדם נראים כל הגונים
וכל הדמיות. כמו ששנינו, פניו פני נשר, לא
שהוא נשר, אלא שנראה בדמות של אדם, משום
שכולל את כל הגונים וכל הדמיות.

אמר רבי יצחק, בא ראה, כל מי שהוא תחת
שלטונו של אדם, נקרא איש, משום
שהתתקן בגונו של אדם מדרגה אחרת שהיתה לו
בראשונה. שלמדנו בסוד עליון בספרא
דצניעותא, כשנברא אדם, ירד בדמות קדושה
עליונה, וירדו עמו שתי רוחות משני צדדים,
מימין ומשמאל, הכלל של אדם. והרוח של הימין

נִקְרְאָת נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, שְׁכָתוֹב (בראשית ב) וַיִּפַּח
בְּאַפּוֹ נְשָׁמַת חַיִּים. וְהָרוּחַ שֶׁל הַשָּׁמַאֵל נִקְרְאָת
נֶפֶשׁ חַיָּה, וְהָיְתָה הוֹלָכָת וַיּוֹרֶדֶת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה,
וְלֹא מִתִּישָׁבֶת עִם הָאֲחֵרֶת.

בְּאֲשֶׁר נִכְנָסָה הַשְּׁכָת וְאָדָם הָיָה חוֹטֵא, נַעֲשׂוּ
(נשפיעו) מֵאוֹתָהּ רוּחַ הַשָּׁמַאֵל בְּרִיּוֹת
שְׁמֵת־פִּשְׁטוֹת בָּעוֹלָם, וְגוֹפֶם לֹא הִסְתִּים, וְהִתְחַבְּרוּ
עִם גּוֹף הָאָדָם הַזֶּה, עִם זָכָר וְנִקְבָּה, וְנוֹלְדוּ בָּעוֹלָם.
וְאֵלּוּ נִקְרְאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. לְמִדְּנוּ, הָעֲלִיּוֹנִים
מֵהֶם שֶׁלֹּא נִדְּבָקוּ לְמַטָּה וְתִלּוּיִים בְּאֵוִיר, וְשׁוֹמְעִים
מִה שֶׁשׁוֹמְעִים מִלְּמַעַלָּה, וּמֵהֶם יוֹדְעִים אוֹתָם
הָאֲחֵרִים לְמַטָּה.

לְמִדְּנוּ, מִהֲנִיצוֹן הִקְשָׁה יוֹצְאִים שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת
וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה נִיצוֹצוֹת, חֲקוּקִים
וְאַחֲזוּזִים יַחַד מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרְאִים גְּבוּרוֹת,
(וּמִתְלַבְּדִים) יַחַד וְנַעֲשׂוּ אֶחָד (גוֹף). וּבְשֵׁאֶלָּה נִכְנָסִים
לְגוֹף, הוּא נִקְרָא אִישׁ. (וְלֹא אִישׁ זֶה) זֶה שֶׁשְּׁנִינּוּ, אִישׁ
תָּם וַיֵּשֶׁר אִישׁ צְדִיק. וְהָאִישׁ שֶׁל כָּאן, כָּתוּב אִישׁ

מִלְחָמָה, שֶׁחָבַל עוֹלָה דִּין, וְחָבַל אֶחָד. אָמַר רַבִּי יְחֻדָּה, לָמָּה? לֹא הָיָה בְּיָדוֹ (שֶׁל רַבִּי יִצְחָק)? בָּאוּ שְׂאֵלוֹ לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לָהֶם, עוֹד קָשָׁה, שֶׁחֲרִי שְׁנֵינוּ שְׁכָתוּב, (בְּרֵאשִׁית ב) לָזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת. וְשְׁנֵינוּ, מִי זֶה אִישׁ חֶסֶד, וְכֵאן אֲמַרְתֶּם שֶׁהוּא דִּין?

אֵלֶּא כִּךְ לְמִדָּנוּ, חָבַל הוּא בְּמִשְׁקַל אֶחָד עוֹלָה, וְחָבַל אֶחָד. וּמִשּׁוֹם שֶׁחֲדִינִים הִתְחַתּוּנִים אֲחֻזִּים (וּמִתְלַבְּדִים) וּמִחֻבָּרִים בְּשִׁעְרוֹתָיו שֶׁל זֶה, הוּא נִקְרָא חֲדִין חֲקָשָׁה, וּבְשִׁעוּבָר מִמֶּנּוּ הִשְׁעָר שֶׁל חֲרָאשׁ - נִמְתָּק, וְחֲדִינִים שֶׁל מִטָּה לֹא מְזַדְמָנִים, וּמִשּׁוֹם כִּךְ נִקְרָא מְחֹר. שֶׁלֹּא נִקְרָא מְחֹר, אֵלֶּא בְּשִׁיּוּצָא מִצַּד חֲטִמָּא, וּבְשִׁיּוּצָא מִצַּד חֲטִמָּא נִקְרָא מְחֹר, שְׁכָתוּב (אִיוב יד) מִי יִתֵּן מְחֹר מִטָּמֵא. מִטָּמֵא וְדֹא, וְכֵאן כָּתוּב וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֹאשׁוֹ קֶרֶחַ הוּא מְחֹר הוּא.

וּבֵּא רֵאָה, בְּרֵאשׁ הָאִישׁ הָיָה נִיצוֹן חֲקָשָׁה, וּמִשּׁוֹם כִּךְ גִּלְגָּלַת חֲרָאשׁ שֶׁל זֶה אֲדָמָה

כָּלָה כְּשׁוֹשְׁנָה, וְהַשְׁעָרוֹת אֲדָמוֹת בְּתוֹךְ אֲדָמוֹת,
וּתְלוּיִים מִמֶּנּוּ בְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שְׁלִמָּה
שְׁמַעוֹרָרִים דִּינִים בְּעוֹלָם, וּכְשֶׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשְׁעָר
וְנִגְלָשׁ, מֵהַחֶסֶד הָעֲלִיזָה הַכֹּל נִמְתָּק, וְנִקְרָא מְחֹר
עַל שְׁמוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ - קְדוֹשׁ
נִקְרָא וְלֹא מְחֹר? אָמַר לוֹ, לֹא כֹה,
שְׁקִדּוֹשׁ לֹא נִקְרָא אֶלָּא כְּשֶׁהַשְׁעָר תְּלוּי, שְׁהַקְדָּשָׁה
תְּלוּיָה בַּשְׁעָר, שְׁכָתוּב (במדבר ו) קְדוֹשׁ יְהִיָּה גִּדְל
פֶּרַע שְׁעָר רֹאשׁוֹ. וְזֶה נִקְרָא מְחֹר, מֵהַצַּד
שְׁתְּלוּיִים לְמִטָּה מִמֶּנּוּ. וּמִשּׁוּם כֹּךְ עוֹבֵר מִמֶּנּוּ
הַשְׁעָר וְנִמְתָּר.

וּבֹא רֵאָה, כָּל מִי שֶׁהוּא מֵצֵד הַדִּין וְהַדִּינִים
נִצְחָזִים בּוֹ, לֹא נִמְתָּר, עַד שְׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ
הַשְׁעָר. וּמִשְׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשְׁעָר, נִמְתָּר. וְאִם תֹּאמַר
אָדָם - לֹא כֹה, שְׁחֲרִי הוּא שְׁלִמּוֹת הַכֹּל, וְנִמְצָאִים
בּוֹ רַחֲמִים. מִשּׁוּם כֹּךְ לֹא כֹה, שְׁכָל הַקְדָּשׁוֹת

וְהַקְדוּשִׁים הַתִּיַּחֲדוּ בּוֹ. אֲבָל זֶה - הוּא דִּין, וְהַדִּינִים
אֲחֻזִּים בּוֹ, לֹא נִמְתָּק עַד שְׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשָּׁעַר.

בֹּא רֵא, שְׁתִּירֵי הַלְוִיִּם שָׂבְאוּ מִצַּד הַדִּין הַזֶּה לֹא
נִמְתָּרִים עַד שְׁעוֹבֵר מֵהֶם הַשָּׁעַר, שְׂפָתוֹב (שם)
(ח) וְכֵן תַּעֲשֶׂה לָּהֶם לְמִתְּרָם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי חֲטֹאת
וְהַעֲבִירוּ תַּעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם וְגו'. וְכִדִּי שִׁמְתָּקוּ
יֹתֵר, צָרִיךְ הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא מִצַּד הַחֲסֵד הָעֲלִיוֹן,
לְהָרִים אוֹתָם, שְׂפָתוֹב וְהַנִּיף אֶת הַלְוִיִּם
הַנּוֹפֵחַ לְפָנָיו ה'. כִּמּוֹ שֶׁהוּא לְאִישׁ הַזֶּה שְׁלִמְעָלָה,
שְׂבֹאֲשֶׁר רוֹצֵה לְהַתְּמָתֵק (דף מט ע"א) יֹתֵר, מִתְּנָלָה בּוֹ
חֲסֵד עֲלִיוֹן, וְנִמְתָּק. וּמִמְתִּיק הוּא לְמִטָּה.

וְהָאִישׁ הַזֶּה הוּא בְּכָלֵל שֶׁל אָדָם, וּבְשִׁרְוֹצָה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִלָּחֵם בְּקָרֵב, בְּאִישׁ
הַזֶּה הוּא נִלָּחֵם בָּהֶם בְּקָרֵב, שְׂפָתוֹב (שמות טז) ה'
אִישׁ מִלְחָמָה, בְּאִישׁ הַזֶּה מִכָּשׁ. וְלֹא נִלָּחֵם בָּהֶם
בְּקָרֵב, עַד שְׁעוֹבֵר לוֹ שָׁעַר הָרֹאשׁ, כִּדִּי שִׁשְׁתִּלְשְׁלוּ
מִהַשְׁתִּלְשְׁלוֹתָם, וַיִּשְׁכְּרוּ כָּל אוֹתָם הַבְּתָרִים
הָאֲחֻזִּים בַּשָּׁעֲרוֹת. וְהוּא שְׂפָתוֹב (ישעיה ז) בַּיּוֹם הַהוּא

יִגְלַח ה' וְגו', בְּעֶבְרִי נִהָר בְּמֶלֶךְ אֲשׁוּר אֶת הָרֹאשׁ
וְשֹׁעַר הַרְגָּלִים וְגַם אֶת הַזֶּקֶן תִּסָּפֶה.

לְמַדְנֹו, וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהָרֶם. מַה זֶּה וְכֹה?
כְּמוֹ שְׁלֻמְעֵלָה, הִזָּה עָלֵיהֶם מִי חֲטָאתָ,
שִׁיּוּרֵי הַטֵּל שֶׁל הַבְּדוּלָח כָּאֵן מִי חֲטָאתָ, שֶׁהֶם
שִׁיּוּרֵי הַטֵּל. לָעֵתִיד לָבֹא כָּתוּב, (יחזקאל לו) וְזִרְקָתִי
עָלֵיכֶם מִיָּם מְהוּרִים. וְכַבְּסוּ בְּגִדֵיהֶם, כְּמוֹ
שְׁלֻמְעֵלָה, שֶׁתִּקְוִי הָאִישׁ הַזֶּה רוֹחֲצִים בְּחֶסֶד
עָלִיוֹן, וְנִטְהָר מִן הַכֹּל.

וְשִׁנִּינוּ, לָמָּה כָּתוּב בְּתַעַר, וְלֹא בְּמִסְפָּרִים?
אֲלֵא, מִשּׁוֹם שִׁיעָבַר הַשֹּׁעַר בְּשִׁרְשׁוֹ
וַיַּעֲבְרוּ מִמֶּנּוּ הַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים מִהַשְׁתַּלְשְׁלוּתָם.
וּבְזֶמֶן שִׁיבְשָׁרוּ הַמַּעֲשִׂים לְמַטָּה, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר לוֹ אֶת הַשֹּׁעַר הַזֶּה וּלְגַלַּח
אוֹתוֹ, כִּדְרֵי שְׁלֹא יִצְמַח וַיִּרְבֶּה, שְׁכָתוּב כִּי יִמְרֹט
רֹאשׁוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, גְּדוֹל מִכָּל הַלְוִיִּם הִזָּה קִנְיָתָ,
שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַטָּה כְּמוֹ

שְׁלֹמֶעֱלָה, וְקָרָא לוֹ קִרְחָה. מִתִּי? בְּשָׁעָה שְׁגָלָה
בְּשִׁבְלִי אֶת הָאִישׁ הַזֶּה, שְׂכָתוֹב קִרְחָה הוּא.

וּבְשָׂרָאָה קִרְחָה אֶת רֹאשׁוֹ בְּלִי שַׁעַר וְרָאָה אֶת
אֶהֱרֹן מִתְקַשֵּׁט בְּקִשּׁוּטֵי מְלָכִים,
הוֹדִלּוֹל בְּעֵינָיו וְקָנָא לְאֶהֱרֹן. אָמַר לוֹ הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: אֲנִי עָשִׂיתִי אוֹתְךָ כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, לֹא רָצִיתָ
לַעֲלוֹת לְעֲלִיּוֹנִים, יָרַד לְמִטָּה וְתִהְיֶה בַּתְּחִלָּה בְּתַחֲתוֹנִים.
שְׂכָתוֹב (במדבר טז) וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאוֹלָה. מֶהוּ הַשְּׂאוֹל?
גִּיהֶנֶם, שֶׁשָּׁם צוֹחִים הָרָשָׁעִים, וְאִין מִי שְׂמַרְחָמִים
עֲלֵיהֶם. וְעַתִּידִים הֵם לַחַיּוֹת וְלַעֲלוֹת בְּשִׁיעוֹרָר
הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עַמּוֹ וְלַחַיּוֹתָם, שְׂכָתוֹב
(שמואל-א ב) ה' מִמִּית וּמַחְיֶה מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.

וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמְרָט רֹאשׁוֹ. לְמַדְנּוּ, יֵשׁ פָּנִים
וְיֵשׁ פָּנִים. וּמִי הַפָּנִים הַלָּלוּ? אֵלֹהֵי הֵם
שְׁנִקְרָאִים פָּנִים שֶׁל זַעַם. וְכָל אֵלֹהֵי שְׁתִּלּוּיִים
מֵאוֹתָם פָּנִים חֲצוּפִים, כָּלָם תְּקִיפִים, כָּלָם לֹא
מְרַחֲמִים. וּבְשִׁיעוֹבֵר הַשַּׁעַר מִצַּד אוֹתָם הַפָּנִים,
כָּלָם עוֹבְרִים וְנִשְׁבָּרִים.

שְׁלֹמֹדְנוּ, כָּל אוֹתָם שְׁתְּלוּיִים מִהַשְׁעָר שֶׁל הָרֹאשׁ,
 הֵם עֲלִיזִים עַל הָאֲחֵרִים וְלֹא חֲצוּפִים
 בְּמוֹתָם, וְכָל אוֹתָם שְׁתְּלוּיִים מִצַּד הַשְׁעָר שֶׁל
 אוֹתָם הַפָּנִים, בְּכָל חֲצוּפִים וְתַקִּיפִים, וּמִשּׁוּם כִּךְ
 פָּנָיו מְלַחֲטִים כָּאֵשׁ, מִשּׁוּם הַנִּיצוּץ שֶׁל הַנִּיצוּץ
 חֲקִישָׁה. וּבִזְוָה כְּתוּב (איכה ד) פָּנֵי ה' חֲלָקָם. (תהלים לד)
 פָּנֵי ה' בְּעֵשִׂי רָע.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִחוּ נִגַּע לָבֵן אֲדַמְדָּם? נִגַּע מִמַּשׁ
 הוּא, אִם נִרְאָה לָבֵן, וְהָאֵדָם לֹא עָבַר.
 מִשְׁמַע שְׂכֵתוֹב לָבֵן אֲדַמְדָּם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
 שְׁחֲלָבֵן לֹא נִרְאָה אֲלָא עִם אָדָם, כִּמּוֹ הַלָּבֵן
 וְהָאֵדָם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֵף עַל גַּב שְׁחֲלָבֵן נִרְאָה,
 אִם הָאֵדָם לֹא הוֹלֵךְ - נִגַּע הוּא, שְׂכֵתוֹב (ישעיה א)
 אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ. וּבְשִׁמְלָבִין,
 כָּל הַרְחָמִים נִמְצְאִים, וְדִינִים לֹא נִמְצְאִים. (שְׁחָרִי

נַעֲקָרוּ).

לְמַד רַבִּי אֲבָא, כְּתוּב נִגַּע הוּא, וְכְתוּב נִגַּע הִיא.
 אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה. אֲלָא כְּשִׁחְנִיקָה

נְטִמָּאת מְשֹׁם חֲטָאֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כְּתוּב נִגַּע הִיא.
וּכְשֶׁהוֹכֵר לֹא נִטְהַר מְשֹׁם חֲטָאֵי הַתַּחְתּוֹנִים,
כְּתוּב נִגַּע הוּא.

וְהַדְּבָרִים הַלָּלוּ נוֹדְעִים לַכֹּהֵן, הַדִּינִים שְׂפָאִים
מִזֶּה וְהַדִּינִים שְׂפָאִים מִזֶּה. וְנוֹדְעִים
הַקָּרְבָּנוֹת שְׂצָרִיךְ לְהַקְרִיב, שְׂכָתוּב וְכָר תָּמִים,
וְכָתוּב נִקְבָּה תְּמִימָה וְכִיאָנָה. שְׁחֵרֵי הַדְּבָרִים
נוֹדְעִים מֵאִיפָה בָּאוּ הַדִּינִים וּמֵאִיפָה אוֹתָם
הַחֲטָאִים, שְׂאֲחוּזִים בָּזָה אוֹ בָּזָה. וְעַל כֵּן כְּתוּב,
(תהלים נא) וּבָחִי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה. לְהוֹצִיא שָׂאֵר
הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁלֹּא כְּתוּב רוּחַ נִשְׁפָּרָה, שֶׁהֵם שְׁלוֹם
לְעוֹלָם וְשִׁמְחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

וְאִם יֵרָאֵנָה הַכֹּהֵן. שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (דף מט ע"ב)
(תהלים סח) שְׁמַע תִּפְלָה עֲדִיךָ וְגו'. שְׁמַע תִּפְלָה
- זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, שְׁמַע
תִּפְלָה?! שׁוֹמֵעַ תִּפְלוֹת הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶּה
שְׁמַע תִּפְלָה? אֵלֹא תִפְלָה זֶה בְּנִסָּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא
תִּפְלָה, שְׂכָתוּב (שם קט) וְאֲנִי תִפְלָה. ((תהלים סט) וְאֲנִי

תַּפְלָה) וְדוֹר אָמַר אוֹתָהּ בְּשָׁבִיל בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל. וּמָה
שֶׁאָמַר וְאֲנִי תַּפְלָה, הַכֹּל אַחֵד, וְעַל זֶה שָׁמַע
תַּפְלָה, וְזוֹ תַּפְלָה שֶׁל יָד, שְׂכָתוֹב (שְׁמוֹת יג) עַל יְדָכָה,
בְּה"א.

עֲדִיף כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ - בְּשַׁעַת שְׁחֵגוֹף שָׂרוּי בַּצַּעַר,
בְּמַחְלֹת וּמַכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָשָׂר כִּי
יִהְיֶה בְּעוֹרוֹ. אֵת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר. הַבָּשָׂר הַחַי.
וּמַשּׁוּם כֶּף לֹא כָתוּב כָּל רוּחַ יָבֹאוּ, אֲלָא כָּל בָּשָׂר
יָבֹאוּ. מָה זֶה עֲדִיף? אֲלָא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהוּבָא אֶל
הַכֹּהֵן, זֶה הוּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְאִם
יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן. בֹּא רֵא, בְּמָקוֹם אַחֵד אֲחֵרֵי הַכֹּהֵן,
וּבְמָקוֹם אַחֵר הַכֹּהֵן סָתָם, וְזֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָרִי כָתוּב נִגַּע צִרְעָת כִּי תִהְיֶה
בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, אִם כֶּף, זֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אָמַר לוֹ, כֵּן, מַשּׁוּם שֶׁכּוּ
תְלוּיָהּ כָּל מִתְהַרָה וְכָל קִנְיָנָה. אָמַר לוֹ, אִם כֶּף,
לָמָּה וְהוּבָא? וְהַעֲלָה הִיא צָרִיף לְהִיּוֹת! אָמַר לוֹ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כז) וְהוּבָא אֶת בְּדִיו בַּטִּבְעָת,

שְׂמִכְנִים זֶה לְתוֹךְ זֶה. אֵף כֵּאן וְהוּבָא, שְׂיִכְנִסוּ
לְבִהֵן לְמַהֲרֵי אוֹתוֹ (בְּשַׁחֲזוֹר ב) וְיִכְנִסוּ דְּבָר לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֶּךָ שְׂנִינוּ, נִגַּע צִרְעָת: נִגַּע - הוּא
הַדִּין הַקָּשָׁה הַשְּׂרֹוּי בְּעוֹלָם. צִרְעָת - הַסְּגָרָה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַסְּגָר הָאֹר הָעֲלִיּוֹן. הַסְּגָר שֶׁל הַטּוֹב
הָעֲלִיּוֹן שְׁלֹא יוֹרֵד לְעוֹלָם. כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם - בְּאָדָם
סֶתֶם. וְהוּבָא אֶל הַבִּהֵן - זֶה הַבִּהֵן שֶׁלִּמְטָה, וְהוּא
מִתְקַן לְפִתְחֵי אוֹתוֹ הַסְּגָר וּלְהַדְלִיק מְאוּרוֹת,
שְׂיִמְצְאוּ עַל יָדוֹ בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְיַעֲבֹר
וְיִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ הַנִּגַּע, וְיִשְׁרָה אֹר שֶׁל רַחֲמִים עַל
הַכֹּל, וּמַשׁוּם כֶּךָ וְהוּבָא אֶל הַבִּהֵן.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, רָאִיתִי אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שְׁלֹא
מִשְׁנִיחִים וְלֹא יוֹדְעִים בְּכְבוֹד רַבּוֹנָם. כְּתוּב
בְּיִשְׂרָאֵל, (ויקרא ב) אֲשֶׁר הִבְדִּילְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים
לְהִיּוֹת לִי. וְכְתוּב (שם) וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים
כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'. אִם הֵם מִתְרַחֲקִים, אֵיפֹה הַקְּדוּשָׁה
שְׁלָתָם? הֲרִי רְצוֹנָם הַתְּרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְהַכְּתוּב מְכַרִּיז
וְאוֹמֵר, (תהלים לב) אֵל תִּהְיוּ כְּסוּם בְּפֶרֶד אֵין תְּבִין.

במה נפְּרָדִים בְּנֵי אָדָם מִסּוּם וּפְרָד? בְּקִדְשָׁת
עֲצָמָם, שְׂיִמְצָאוּ שְׁלֵמִים וְרְשׁוּמִים מִחֶבֶל.

וְעַל כֵּן זְיוּגָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם הוּא בְּזִמְנִים יְדוּעִים,
לְבִזּוֹן הָרָצוֹן לְהִדְבֵּק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהָרִי
הָעִירוֹ, בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגֹן
עֶדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֹׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, וּבְכֻנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל
מִשְׁבַּחַת אֶת הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא עֵת רָצוֹן
לְדַבֵּק בָּהֶם.

וְהַחֲבָרִים שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, מִשְׁתַּתְּפִים עִם
בְּכֻנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ
הַקִּדּוֹשׁ, וּמִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה לְשֹׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם, אִזּוֹ
עֵת רָצוֹן לְהִתְקַדֵּשׁ בְּקִדְשָׁת הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּלְבִזּוֹן רָצוֹן לְדַבֵּק בּוֹ. וְאוֹתָם הַחֲבָרִים שְׂמִשְׁתַּדְּלִים
בַּתּוֹרָה, תְּזוּג שְׁלָהֶם בְּשָׁעָה שְׂנִמְצָא זְיוּג אַחֵר, וְזֶה
מִשְׁבַּח לְשַׁבַּח, לְבִזּוֹן הָרָצוֹן לְדַבֵּק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וּבְכֻנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂחִיא עֵת רָצוֹן שְׂחֶבֶל
מִתְבָּרְכִים, הָעֲלִיזוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים.

אם בני אדם התרחקו ממנו ועושים בבהמות,
איפה הקדוש שלהם שימצאו קדושים?
איפה הנפשות הקדושות שמושכים מלמעלה?
ושלמה המלך צווח ואומר, (משלי יט) גם בלא דעת
נפש לא טוב. גם בלא דעת, מי הוא הדעת? זה
הקדוש ברוך הוא. נפש לא טוב - זוהי הנפש
שהם מושכים במעשיהם. לא טוב, שחרי מהצד
האחר נמשכות עליהם נפש שאינה טוב, מושום
שלא מבונים לבם לקדוש ברוך הוא.

מי שמתלהט ביצר הרע בלי רצון וכוונת הלב
לקדוש ברוך הוא, מהצד של יצר הרע
נמשכת עליו נפש שאינה טוב. והו שכתוב גם
בלא דעת נפש לא טוב ואין ברגלים חוטא. מי
שהוא אין ברגלים ודוחה את השעה בלי רצון
קדוש - חוטא, חוטא ודאי בכל.

ועל זה שורות מכות רעות בבני אדם, ומעידים
בפניהם על חצפתם, להראות שהנה הקדוש
ברוך הוא מואם בהם ואין דעתו בהם, עד שהם

וּזְכִּירִים (דף נ ע"א) וּמִכְשִׁירִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם בְּמִקְדָּם
וּמִתְבָּרָכִים (וּמְשֻׁבָּרִים). וְעַל זֶה נִזְדַּעְזַע הַמַּכּוֹת לִבְהִין,
אוֹתָן שָׂפָאוֹת מִצַּד הַטְּמֵאָה וְאוֹתָן שָׂפָאוֹת מִהַצַּד
הָאֲחֵר.

כִּמּוֹ זֶה כָּתוּב, כִּי תֵבְאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן וְגו',
וְנִתַּתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם. וְכִי
שָׁכַר טוֹב הוּא שְׂיִמָּצֵא בְּאוֹתָם שְׂזוּכִים לְהַכְנִם
לְאֶרֶץ? אֵלֹא הִנֵּה פִרְשׁוֹת, לְמִצָּא מְטֻמְּוֹנִים
שֶׁהֻטְמִינוּ בְּבֵיתָם, וְלִהְנוֹת בָּהֶם אֶת יִשְׂרָאֵל.

אֲבָל בֹּא רֵאשֶׁה, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְדַבְּקִים
לְקַדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא, וְתִקְדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב
אוֹתָם, שְׂכָתוֹב (מִלֵּאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'.
וּמִתּוֹךְ אֶהְבֵּתוּ הַכִּנִּים אוֹתָם לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה,
לְהַשְׁרוֹת שְׂכִינָתוֹ בֵּינֵיהֶם, וְשִׁיחָה דִּיּוּרוֹ עִמָּהֶם,
וְיִשְׂרָאֵל שְׂיִמָּצֵאוּ קְדוּשִׁים עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רֵאשֶׁה, כָּתוּב (שְׁמוֹת לז) וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא
לְבִן וְגו'. בְּשַׁעַת שִׁחָיו עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה, הָיוּ
אוֹמְרִים: זֶה לְמִקְדָּשׁ, זֶה לְמִשְׁכָּן, וְזֶה לְפָרָכֶת. וְכֵן

כָּל אוֹתָם הָאֲמֻנִים, בְּדִי שְׁתַּשָּׁרָה קְדָשָׁה עַל יְדֵיהֶם,
וּמִתְקַדְּשֵׁת אוֹתָהּ עֲבוּדָה. וּבִשְׁעוֹלָה לְמָקוֹמוֹ, עוֹלָה
בְּקְדָשָׁה.

כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁעוֹשֶׂה עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה זָרָה אוֹ
לְצַד הָאֲחֵר שְׂאִינֹו קְדוֹשׁ, בִּיּוֹן שְׂמוֹכִיר
אוֹתוֹ עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה, הִרִי רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה
עָלָיו. וּבִשְׁעוֹלָה הַמַּעֲשֵׂה, עוֹלָה בְּטֵמֵאָה.
הַכִּנְעֻנִים הֵם עוֹבְרֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּמַדְבָּקִים
בָּלָם יַחַד בְּרוּחַ טְמֵאָה בְּעֲבוּדָה זָרָה, וְהָיוּ
בוֹנִים בְּנֵינָן לְפָרְצוּפֵיהֶם (לְטַנּוּפֵיהֶם) וּלְגַעוּלֵיהֶם לְצַד
הַטְּמֵא לְעֲבוּדָה זָרָה. וּבִשְׁמֵת־חִילִים לְבָנוֹת, הָיוּ
אוֹמְרִים דְּבוּר. וּבִיּוֹן שְׂנוֹכֵר בְּפִיהֶם, עוֹלָה עָלָיו
רוּחַ שֶׁל טְמֵאָה. בִּשְׁעוֹלָה הַמַּעֲשֵׂה, הוּא עוֹלָה
בְּרוּחַ טְמֵאָה.

בִּיּוֹן שְׂנוֹכְנָם וְיִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְטַהֵר אוֹתָם וּלְקַדֵּשׁ לָהֶם אֶת הָאֶרֶץ,
וּלְפָנוֹת מָקוֹם לְשִׁכֻּנָּה, שֶׁלֹּא תִשָּׁרָה הַשְּׂכִינָה

בְּתוֹךְ הַטִּמְאָה. וְעַל כֵּן בָּאוּתוֹ נִגַּע צָרַעַת הָיוּ
 סוֹתְרִים בְּנִינִים שֶׁל עֲצִים וְאַבְנִים שֶׁנֶּעֱשׂוּ בַטִּמְאָה.
 בֹּא רֵא, אִם הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה לְמַצָּא מִטְמוּנִים
 בַּלֵּב, יַחְזִירוּ הָאֲבָנִים אַחֵר כָּךְ כְּמוֹת שֶׁהֵם
 לְמִקְוָם, וְהַעֲפֹר לְמִקְוָמוֹ. אֲבָל הַפֶּסוּק בּוֹתֵב,
 וַחֲלָצוּ אֶת הָאֲבָנִים. וְכָתוּב וְעָפָר אַחֵר יִקַּח. כִּדִּי
 שֶׁתַּעֲבֹר רוּחַ הַטִּמְאָה, וַיִּתְפַּנֶּה וַיִּתְקַדֵּשׁ כָּעֵת
 כְּמִקְדָּם, וַיִּמָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁהּ וּבְדִיּוֹר קְדוֹשׁ,
 לְהַשְׁרוֹת בִּינֵיהֶם שְׂכִינָה.

וְעַל כֵּן, מִי שְׁבוּנָה בְּנִין, כְּשֶׁמֵּת חֵיל לְבָנוֹת צָרִיךְ
 לְהַזְכִּיר בְּפִיו, שֶׁתִּהְיֶה לְעֲבוֹדַת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הוּא בּוֹנֵה, מַשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה כב) הוּי בִּנְה
 בֵּיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק וְגו'. וְאִזְּכִיר שֶׁמִּיָּמֵי שׁוֹרָה עָלָיו,
 וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן עָלָיו קִדְשָׁהּ וְקוֹרָא עָלָיו
 שְׁלוֹם. וְהוּא שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב ה) וַיִּדְעַתְּ כִּי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ
 וְגו'. מַה זֶּה וּפְקֻדָּתָ נֶוֶךְ? תִּהְיֶה פְרָשׁוּת. אֲבָל
 וּפְקֻדָּתָ, לְהַפְקִיד דְּבַר בִּפְהָ כְּשֶׁהוּא בּוֹנֵה. וְאִזְּכִיר

בְּתוֹב וְלֹא תִחַטָּא. וְאִם לֹא, הֲרִי מִזְמִין לְבֵיתוֹ אֶת
הַצֵּד הָאֲחֵר.

כָּל שָׂכֵן מִי שְׂבוּנָה, וְרָצוֹנוֹ בְּצוּרָה אַחֶרֶת, מִשּׁוּם
שְׂמִינִיחַ הַבַּיִת לַצֵּד הָאֲחֵר לְהַטָּמֵא בּוֹ, הֲרִי
וְדַאי שׁוֹרָה בּוֹ רוּחַ שֶׁל טִמְאָה, וְלֹא יוֹצֵא אוֹתוֹ
אָדָם מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁנִּעְנָשׁ בַּבַּיִת הַהוּא. וּמִי שֶׁדָּר
בּוֹ יָכוֹל לְהִנָּזֵק, שֶׁהֲרִי בְּדִירָה תִּהְיֶה שׁוֹרָה בָּהּ רוּחַ
טִמְאָה, וּמִזִּיקָה מִי שֶׁנִּמְצָא בָּהּ.

וְאִם תֹּאמַר, בַּמָּה יָדוּעַ? כִּנּוּן שְׂנוּזֵק בַּבַּיִת הַהוּא
אוֹתוֹ שֶׁכָּנָה אוֹתוֹ, אוֹ אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ, אוֹ בְּנוֹקֵי
גוֹף, אוֹ בְּנוֹקֵי מָמוֹן, הוּא וְשְׁנֵי אַחֵרִים אַחֲרָיו. הֲרִי
וְדַאי יִבְרַח אָדָם לָחֵר, וְלֹא יָדוּר בּוֹ. יָדוּר בְּמַחֲלַת
עֶפֶר, וְלֹא יָדוּר בּוֹ.

וּמִשּׁוּם כִּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָם עַל יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהֵם לֹא יוֹדְעִים דְּבָר בְּכָל אוֹתָם
הַבָּתִּים, וְהוּא אוֹמֵר: אַתֶּם לֹא יוֹדְעִים - אֲנִי יוֹדֵעַ,
וְרָשַׁמְתִּי אוֹתָם בְּנִגְעַת נִגְעַת דָּר בַּבַּיִת, הִנֵּה נִגְעַת אַחֵר
תִּקְנוֹף שִׁיּוּצִיא אוֹתוֹ וַיַּעֲבִיר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. וְאִזּוֹ

- וְנָתַן אֶת הַבֵּית אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֲצָיו. כִּי־וְנָתַן לָוֶה, מָה הַטַּעַם וְנָתַן אֶת הַבֵּית? אֵלֶּא כָּל זְמַן שְׁאוֹתוֹ בְּנֵין יִהְיֶה בָנִים - (דף נ ע"ב) שְׁלוֹ הוּא, וְיִכּוֹל לַחֲזֹר.

וְהָ בָּאֶרֶץ הַקְדוּשָׁה, כָּל שָׂכֵן בָּאֶרֶץ אַחֲרָת, שְׁרוּחַ הַטְּמֵאָה מְצוּיָה יוֹתֵר, וְיִכּוֹל אָדָם לְהִנָּזֵק. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל שָׂכֵן שֶׁנִּקְרָא בְּקִלְפוֹת שֶׁל חֲבֵרָיו הָאֲחֵרִים לְהִמָּצֵא שָׁם, וְאִפְלוּ דְּפִיקוֹת בְּכָלִים לֹא מַעֲבִירִים אוֹתוֹ מִן הַבֵּית. וּמִשּׁוּם כֵּךְ הִפְסֹק הָיָה מִכְרִיז וְאוֹמֵר, הוּא בָּנָה בֵּיתוֹ כִּלָּא צֶדֶק. הוּא וְדָאִי שְׁאוֹמְרִים כָּל יוֹם בַּבֵּית הַהוּא.

רַבִּי יוֹסִי נִכְנָם יוֹם אֶחָד לְבֵית אֶחָד, הִגִּיעַ לִסְף (טֵרַח בְּטַפּוּס) וְנִכְנָם פְּנִימָה. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שְׁאוֹמֵר: הִתְכַּנְסוּ וְהִכְנְסוּ, הִנֵּה אֶחָד מִחֲרִיבִים שָׁלָנוּ. הִתְחַבְּרוּ וְנִזְיֵק אוֹתוֹ לְפָנַי שְׂיֵצֵא. אָמְרוּ, לֹא נוֹכַל אֵלֶּא אִם דִּיּוּרוֹ כָּאֵן. יֵצֵא רַבִּי יוֹסִי וּפְחַד. אָמַר, וְדָאִי מִי שְׁעוֹבֵר עַל דְּבָרֵי חֲחֵבְרִים, מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי תִּיַּא, וַחֲרֵי חַגּוּזִים וְשָׂאֵר בְּנֵי אָדָם
 דָּרִים בְּתוֹכוֹ, וְנִשְׁלָמוּ. אָמַר לוֹ, הֵם מִצָּדָם
 הֵם בָּאִים, אֲבָל מִי שֶׁיֵּרָא חֲטָא יָכוֹל לְהַנָּזֵק. וְאִפְלוּ
 הֵם, אִם יַעֲכְבוּ אֶת דִּיּוּרָם בּוֹ, לֹא יֵצְאוּ בְּשָׁלוֹם.
 אָמַר לוֹ, וַחֲרֵי כְּתוּב (אִיּוֹב כ"א) בְּתִיתָהֶם שָׁלוֹם מִפְּחָד.
 אָמַר לוֹ, כְּגוֹן שֶׁחָזָה מֵאַחֵר, וְנִבְנְתָה מִצָּדָק. וְחֲפִסּוֹק
 כֶּף הוּא, בְּתִיתָהֶם שָׁלוֹם מִפְּחָד - כְּשֶׁבְּתִיתָהֶם שָׁלוֹם
 מִפְּחָד, שֶׁכַּט אֵלּוּהָ לֹא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם.

וּבֹא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית וְהַגִּיד וְגו' (ויקרא יד). וְהַגִּיד?!
 וַיֹּאמֶר חָזָה צָרִיף לְהִיּוֹת, אוֹ וַיִּדְבֵּר. מַה זֶה
 וְהַגִּיד? אֵלֶּא כָּל מָקוֹם דְּבָר שֶׁל חֲכָמָה הוּא,
 וְחִנָּה פִּרְשׁוּתָהּ. כְּנִנֵּעַ נִרְאָה לִי בַּבֵּית. כְּנִנֵּעַ?! נִנֵּעַ
 חָזָה צָרִיף לְהִיּוֹת! נִרְאָה לִי?! יֵשׁ לִי חָזָה צָרִיף
 לְהִיּוֹת, שֶׁחֲרֵי כְּתוּב וְנִתְּתִי נִנֵּעַ צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ
 אֲחֻתְכֶם, שֶׁיִּרְאָה לְכָל! לָמָּה כְּנִנֵּעַ נִרְאָה לִי.

אֵלֶּא כְּשֶׁעָשָׂה שְׁוֶה נִכְנָם, אַחֵר מִתְנַלָּה, וּמִתְנַגְּרִים
 זֶה בָּזֶה. וְעַל זֶה נִרְאָה לִי. אוֹתוֹ שֶׁחֲתַבְּסָה
 חֲתַנְלָה, וְשֶׁחֲתַנְלָה חֲתַבְּסָה, וְאַחֵר כֶּף נִרְאָה לוֹ

בְּדַמוֹת אוֹתוֹ הִנָּגַע שָׁל הַבֵּית, וְאַחַר מִתְכַּסֶּה. וְעַל
זֶה וְהִגִּיד לְבִיחָן, שְׂדֵבֶר חֲכָמָה הוּא.

וְאִזּוּ בָּא הַבִּיחָן, וַיִּפְּלוּ הַבֵּית, וַיִּנָּתְצוּ לוֹ הָאֲבָנִים
וְהָעֲצִים וְהַכֹּל. כִּיּוֹן שִׁנְתָּצוּ וּמָהָרוּ הַכֹּל,
מִתְבָּרְכִים. אִזּוּ כָּתוּב (דברים ה) וּבָתִּים טוֹבִים תִּבְנֶה
וַיִּשְׁבֶּת. אֵלּוּ נִקְרְאוּ טוֹבִים, שֶׁהָרִי הָרֵאשׁוֹנִים
אֵינָם טוֹבִים, וְאֵינָם בְּכָלֵל שָׁל קִדְשָׁה וּמִתְהַרָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּךָ, בַּמָּה מְפָרְשִׁים אֶת
הַפֶּסוּק שְׁבַת־טוֹב, (שם ו) וּבָתִּים מְלֵאִים כָּל
טוֹב אֲשֶׁר לֹא מְלֵאֶתָּה? אִם רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה
בְּתוֹכָם, אֵיךְ מְלֵאִים כָּל טוֹב? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
מְלֵאִים כָּל טוֹב - בְּמִמּוֹן, בְּכֶסֶף וּבְזָהָב, וּבְכֹל,
כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מה) כִּי טוֹב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם.
וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהִנֵּה כָּל בֵּיתִי הַמִּצְרִים הָיוּ
מְלֵאִים כְּשָׂפִים וְתוֹעֲבוֹת? אֵלֶּא עֲבוֹר הָעֶשֶׂר שָׁל
הָאֶרֶץ זֶה נֶאֱמַר. אֵף כָּאֵן עֲבוֹר הָעֶשֶׂר וְהַמִּמּוֹן
הוּא.

שְׁתִּי עֲשִׂי־יֹת נָטְלוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת כְּשִׁיצָאוּ מִגְּלוֹת
 מִצְרַיִם, וְאַחַת כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ. רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אָמַר, כָּל זֶה נִדְּאִי הָיָה לְקַדֵּשׁ אֶת הָאָרֶץ, וּלְהַעֲבִיר
 רוּחַ הַטְּמֵאָה מִן הָאָרֶץ וּמִתּוֹךְ יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁחֲפִית
 הָיָה מִנְתֵּן, הָיָה נִמְצָא בּוֹ מָמוֹן לְבָנוֹת אוֹתוֹ
 וּלְמֵלֶא אֶת בֵּיתוֹ, כִּדִּי שְׁלֹא יִצְטָעַר עַל חֲפִית
 וַיִּשְׁחֹ בְּדִיּוֹר שָׁל קִרְשָׁה.

וְאִישׁ אֹ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי
 אָמַר, כִּמוֹ מָקוֹם גְּבוּהַ שְׁמִקִּיף בְּבִתְרַת
 עֹזָה, מֵרָאֵה שְׁנִינּוּ, וּבִמְרָאֵה נִדּוֹן, בְּאוֹתָם
 הַגְּנוּנִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת טַעָמִים
 יֵשׁ מִי שְׁנוּרִם בְּבִתְרַת עֹזָה, וּבְכֻלָּם לְמִדַּתִּי
 מֵאֲבִי, פָּרַט לְשַׁעֲרָה (לְבִנָּה) אַחַת טְמֵאָה, עַד
 אַחֵר. שְׁנַיִם, שְׁנֵי עֲדִים, וּמִחֹזֵר. מִכָּאֵן וְחִלָּאָה,
 אֶפְלוּ מֵאֵה כְּשִׁנַּיִם, וְשְׁנַיִם כְּמֵאֵה. וְזֶה לְמִדְּנוּ
 לְאַחֵר שְׁכָתוֹב, (דְּבָרִים יט) לֹא יָקוּם עַד אַחֵר
 בְּאִישׁ וְגו', עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים וְגו'.

רַבִּי חִזְקִיָּה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר,
כְּתוּב נִגַּע לֶבֶן אֲדָמָה, אִזּוּ הוּא נִגַּע, שְׁחֵרֵי
הַלֶּבֶן לֹא עוֹמֵד בְּעֵינָיו. פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר,
כְּתוּב אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם בַּשָּׁנִים וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל, שְׁחֵקְרוּשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְטַהֵר אוֹתָם
בְּכָל בְּרִי שְׁלֹא יִמָּצְאוּ בְּדִין לְפָנָיו, וּבְעָלֵי הַדִּין לֹא
יִשְׁלְטוּ בָהֶם, שְׁחֵרֵי הַכָּל הוֹלִךְ אַחֵר מִיָּנוּ. אָדָם
לְאָדָם, וְלֶבֶן לְלֶבֶן, יָמִין לְיָמִין, וּשְׂמָאל לְשְׂמָאל.

בְּעֵשׂוֹ כְּתוּב וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי, וְעַל כֵּן שׁוֹרָה
בּוֹ מִיָּנוּ. (דף נא ע"א) וְאִם תֹּאמַר אֲדָמוֹנִי כְּתוּב
בְּעֵשׂוֹ, וְכְתוּב בּוֹ בְּרֹד, (שְׂמָאל-א טו) וַיָּבִיאוּהוּ וְהוּא
אֲדָמוֹנִי. אֵלֶּה זֶה מְזַהֶמֶת הַזֶּהֱב נַעֲשֶׂה, וְזֶה גְדַבֵּק
בְּזֶהֱר הַזֶּהֱב. כְּתוּב בְּעֵשׂוֹ, אֲדָמוֹנִי כָּלוּ כְּאֶדְרֶת
שֶׁעַר, יָצָא בְּזֶהֱמֶת הַחֲתוּךְ. בְּרֹד כְּתוּב, עִם יִפָּה
עֵינָיִם וְטוֹב רֹאִי.

בֹּא וּרְאֵה מָה הַטַּעַם. הַגִּזּוֹן הַלֶּבֶן נוֹדֵעַ, וְהַגִּזּוֹן
הָאָדָם נוֹדֵעַ. אָדָם בְּרֹאשׁוֹנָה, וְהִנֵּה גְרָאָה בּוֹ
לֶבֶן, חֵרֵי טַהֲרָה נוֹלָדָה בּוֹ וּמִתְחִיל לְהַטְהֵר. לֶבֶן

בְּרֹאשׁוֹנָה וְנִרְאָה בּוֹ אָדָם, הִנֵּה מִתְחִיל לְהִטָּמֵא.
וְכֵתוּב וְטָמֵאוּ חִכָּיהֶן, שֶׁהִנֵּה נוֹלָד בּוֹ אָדָם לְהִטָּמֵא.
וְחִכָּיהֶן הָיָה יוֹדֵעַ בְּכָל אוֹתָם הַגּוֹנִים. וְלִפְעָמִים
שֶׁנִּרְאָה בּוֹ גּוֹן שֶׁל מִתְהַרָּה, וַיִּסְגִּירוּ לְרֹאוֹת אִם יוֹלָד
בּוֹ גּוֹן אַחֵר. וְאִם לֹא, מְטַהֵר אוֹתוֹ. וְהוּא שֹׂכֵתוֹב
וְמִתְהַרֵּו חִכָּיהֶן וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְחֻדָּה הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
רַבִּי יְחֻדָּה, כָּתוּב (מלכים ב' ה) וְצִרְעַת גַּעֲמָן
תִּדְבַּק בָּךְ וּבִזְרַעְךָ לְעוֹלָם וְגו'. אִם הוּא חָטָא, לָמָּה
יִלְקוּ בָנָיו? אָמַר לוֹ, אֱלִישֶׁעַ רָאָה יוֹתֵר מִשָּׂאֵר
הַנְּבִיאִים. רָאָה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגִּיחֹזִי בֶּן מַעֲלָה, וְעַל כֵּן
קָלַל אֶת כָּלָם.

וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא אָמַר לוֹ: אֲנִי עֲבַדְתִּי בְּשִׁמוֹשׁ עֲלִיזֹן
אֵצֶל אֱלִיהֶן, וְזָכִיתִי בְּשָׁנֵי חֲלָקִים, שֶׁחֲרִי
עֲבַדְתִּי אוֹתוֹ בְּאַמֶּת. וְאַתָּה רָשָׁע פְּגַמְתָּ אוֹתִי,
נִשְׁבַּעְתָּ לְשָׁקֵר וְחִמַּדְתָּ, חֲרִי עֲבַרְתָּ עַל כָּל הַתּוֹרָה
בְּלָה, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה, מֵת הוּא לְעוֹלָם הָבֵא.
אֲבָל מִשּׁוֹם שֶׁעֲבַדְתָּ אוֹתִי, הַשִּׁמוֹשׁ שֶׁלָּךְ לֹא יִתֶּיָּה

לְחַנּוּם; תִּהְיֶה מִיתָתְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בְּעוֹלָם
הַבָּא. וּמַשׁוּם כֵּן, וְצָרַעַת נִעְמָן תִּדְבֹּק בְּךָ וּבְיֹרְעָךְ.

(גוֹן חֲלָבִין נִדְרָע, וְגוֹן הָאָדָם נִדְרָע).

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגֵד הַצָּמֵר אִם הַפְּשָׁתִים לָמָּה?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכָל שׁוּרָה וּבְכָל שׁוּלֵט.
וַיֵּשׁ כִּמּוֹ זֶה, שְׂפָתוֹב (מִשְׁלִי לֹא) דִּרְשָׁה צָמֵר וּפְשָׁתִים.
וּמַשׁוּם כֵּן שְׁלֵטוֹנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נִגַּע שִׁיּוּצָא מִמָּקוֹם
עֲלִיּוֹן, זֶה שׁוּלֵט בְּכָל, בְּשָׁנֵי גְּוָנִים, בְּצָמֵר
וּבְפְשָׁתִים. וּמַשׁוּם כֵּן, זֹאת תּוֹרַת נִגַּע הַצָּרַעַת בְּגֵד
הַצָּמֵר אִם הַפְּשָׁתִים.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה הוֹלֵךְ לִבְצִיר שֶׁל אָבִיו. רָאָה אִישׁ
אֶחָד שֹׁפֵטָה עִם קֶשֶׁר שֶׁל מִשָּׂא עַל כְּתֻפּוֹ.
אָמַר לוֹ, קִנִּים שֶׁל עֲצִים שֶׁעַל כְּתֻפֶּךָ לִישׁ מָה?
לֹא אָמַר לוֹ דָּבָר. הִלֵּךְ אַחֲרָיו. רָאָה שְׁנַכְנִם לְמַעְרָה
אַחַת, נִכְנֵם אַחֲרָיו. רָאָה קִיטּוֹר שֶׁל עֶשֶׂן שֶׁהָיָה
עוֹלָה מִתַּחַת לָאָרֶץ, וְנִכְנֵם הָאִישׁ הַהוּא לְנֶקֶב אֶחָד
וְהַתְּכֵסָה מִמֶּנּוּ. פָּתַח רַבִּי יִצְחָק, וַיֵּצֵא לְפִי הַמַּעְרָה.

בְּעוֹדוֹ יוֹשֵׁב, עָבְרוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי תַּזְקִיָּה. רָאָה
אוֹתָם וְקָרַב אֲלֵיהֶם. סֵפֶר לָהֶם אֶת
הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, בָּרוּךְ הַרְחֵמֶן שֶׁהֻצִּילָהּ.
זוֹהִי מַעֲרַת הַמִּצְרָעִים שֶׁל סְרוּנְיָא, וְכָל יוֹשְׁבֵי
הַקִּרְיָה תְּהִיָּא הֵם מְכַשְּׁפִים, וּבָאִים לַמִּדְבָּר
לְנַחֲשִׁים הַשְּׁחָרִים, שֶׁהֵם בְּנֵי עֶשֶׂר שָׁנִים אוֹ יוֹתֵר,
לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, וְלֹא נִשְׁמָרִים מֵהֶם וְנַעֲשִׂים
מִצְרָעִים, וְכָל מִינֵי כְּשָׁפִים שֶׁלָּהֶם הֵם בַּמַּעֲרָה הַזֶּה.
הֵלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים פָּגְשׁוּ בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁתָּהָה
בָּא, וּבָנּוּ שֶׁתָּהָה חוֹלָה קָשׁוֹר עַל תַּחֲמוֹר.
אָמְרוּ לוֹ, מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם, יְהוּדִי, וְזֶה הוּא
בְּנֵי שְׁקָשׁוֹר עַל תַּחֲמוֹר. אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה הוּא
קָשׁוֹר? אָמַר לָהֶם, מְגוּרֵי הֵם בְּכַפֵּר אֶחָד, שֶׁהוּא
מִבְּנֵי הָרוֹמָאִים, וּבְנֵי תָּהָה תָּהָה לֹאמֵד תּוֹרָה בְּכָל
יוֹם, וְתָהָה חוֹזֵר תְּבִיֶּתָה וְלֹאמֵד אֶת אוֹתָם
הַדְּבָרִים, וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים הָיוּ מְגוּרֵי בִּבְיַת הַהוּא וְלֹא
רָאִיתִי דָּבָר. וְכָעַת יוֹם אֶחָד נִכְנָם בְּנֵי לְבִית
לְחֹזֵר עַל הַדְּבָרִים, עָבְרָה רוּחַ אַחַת לְפָנָיו וְהוֹיָקָה
לוֹ, הִתְעַקְמוּ פִּיו וְעֵינָיו, וַיִּדְּיוּ הִתְעַקְמוּ וְלֹא יָכַל

לְדַבֵּר. וּבֵאתִי לְמַעַרְתַּת הַמִּצְרָעִים שֶׁל סְרוּנְיָא אוּלִי
יִלְמְדוּ אוֹתִי דְּבַר שֶׁל רַפּוּאָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, וּבֵאתוּ ^(דף נא ע"ב) הַבֵּית הָאֵם
יִדְעַתְּ מַקְדָּם לָכֵן אִם נִזְוֵק בּוֹ אִישׁ אַחֵר?
אָמַר לוֹ, יִדְעַתִּי, שְׁחֵרֵי מַכְמָה יָמִים נִזְוֵק בּוֹ אִישׁ
אַחֵר, וְהָיוּ אוֹמְרִים שְׁחֵיחַ חוֹלָה, וּמֵהֶם אוֹמְרִים
שְׁרוּחַ שֶׁל הַבֵּית, וְאַחֵר כֶּךָ נִכְנָסוּ בּוֹ כַּמָּה אֲנָשִׁים
וְלֹא נִזְוָקוּ. אָמְרוּ, וְהָיוּ שְׂאוֹמְרִים תְּחִבְרִים, אוּי
לְאוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵיהֶם.

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, ^(ירמיה כב) הֲוִי בִנְה בֵיתוֹ
בְּלֹא צֶדֶק, שְׁחֵרֵי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא בּוֹ
צֶדֶק, כָּל הָרוּחוֹת וְכָל מִזִּיקֵי הָעוֹלָם בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ,
וְלֹא נִמְצָאִים לְפָנָיו. וְעַם כָּל זֶה, מִי שֶׁמְקַדֵּים
וְנוֹטֵל הַמָּקוֹם, אוֹחִז בּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם
כֶּךָ, שָׁקוּל הַשֵּׁם תְּקַדּוּשׁ כְּרוּחַ הַטְּמֵאָה?

אָמַר לוֹ, לֹא כֶּךָ, אֲלֵא הַשֵּׁם תְּקַדּוּשׁ לֹא שׁוֹרָה
בְּמָקוֹם טָמֵא, וּמִשּׁוּם כֶּךָ, אִם הַשֵּׁם תְּקַדּוּשׁ
נוֹטֵל הַמָּקוֹם מַקְדָּם לָכֵן, כָּל הָרוּחוֹת וְכָל מִזִּיקֵי

הָעוֹלָם לֹא יְכוּלִים לְהִרְאוֹת בּוֹ, כָּל שָׁכֵן לְקֶרֶב
עִמּוֹ. אִם רוּחַ טִמְאָה קוֹדֵם וְנוֹטֵל אֶת הַמָּקוֹם -
הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרָה בּוֹ, שְׁחֵרִי אֵינוֹ מְקוֹמוֹ.

וּבְשִׁחְיָה יוֹרֵד נִגַּע צָרַעַת, הִיָּה מִטֹּהַר אֶת
הַמָּקוֹם, וּמוֹצִיא אֶת רוּחַ הַטִּמְאָה
מִמְּקוֹמוֹ, וְאַחֵר כִּד מְנַתְּצִים אֶת הַבֵּית, הָאֲבָנִים
וְהָעֵצִים וְהַכֹּל, וּבִנְיָה אוֹתוֹ בְּמַקְדָּם, בַּצֵּד הַקָּדוֹשׁ
בְּצֶדֶק, שְׁמוֹזִכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּמִשְׁרָה עָלָיו
קִרְשָׁה, וְעַם כָּל זֶה בְּעֶפֶר אַחֵר, וַיִּרְחִיק אֶת הַבֵּית
מִמְּקוֹמוֹ, מִתִּיסוֹד הָרֹאשׁוֹן שְׁנֵי טַפְחִים.

עֲבָשׁוּ שְׁלֹא נִרְאָה וְלֹא יוֹרֵד מִי שְׁמִתְנַגֶּה בְּאוֹתָהּ
רוּחַ טִמְאָה לְהוֹצִיָּאה מִמְּקוֹמוֹ, מֵה
תִּקְנָתוֹ? אִם יְכוּל לְצֵאת מִן הַבֵּית הַזֶּה - יָפֵה, וְאִם
לֹא - יִבְנֶה אוֹתוֹ בְּמַקְדָּם בְּאֲבָנִים אַחֲרוֹת, וְעֵצִים
וְהַכֹּל. וַיּוֹצִיא וַיִּרְחִיק אוֹתוֹ מִהַמָּקוֹם הָרֹאשׁוֹן,
וַיִּבְנֶה אוֹתוֹ עַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וְעַם כָּל זֶה לֹא יוֹצֵאת אוֹתָהּ הָרוּחַ מִן הַמָּקוֹם
הָרֹאשׁוֹן, מִשּׁוּם שֶׁקִּרְשָׁה לֹא שׁוֹרָה עַל מְקוֹם

טמא. אמר רבי יצחק, למה לו לטרח על זה? בזמן
הזה כתוב, (קהלת א) מעות לא יוכל לתקון וגו'.
מיום שנחרב בית המקדש לא נמצאה רפואה
בעולם, משום כך צריך אדם להתרחק, כך שיתיה
שמו.

אמרו, גלך עם האיש הזה ונראה. אמר רבי
יצחק, אסור לנו. אם היה חלך לאיש
גדול ירא חטא, כמו נעמן לאלישע, גלך אחריו.
עכשו שהוא חלך לרחוקי העולם, רחוקי התורה,
מגעלים מן הכל, אסור לנו להתראות לפניהם.
פרוך הרחמן שהציל אותנו מהם. והאיש הזה
אסור לו. אמר רבי יהודה, וחרי שנינו, בכל
מתרפאים חוץ מעצי אשרה וכו'. אמר לו, וזהו
עבודה זרה, ולא עוד, אלא שחרי כתוב, (דברים יח)
לא ימצא בך בנז ובתו פאש וגו'. הלכו לדרךם.
הלך אותו האיש למערה ההיא, הוא ובנו, שם
אותו במערה. עד שיצא אביו לקשר את
חמורו, יצא קיטור של אש והכה אותו פראשו

וְהָרַג אֹתוֹ. בֵּינָתִים נִכְנָם אָבִיו וּמָצָא אֹתוֹ מֵת.
 לָקַח אֹתוֹ וְאֵת חֲמוּרוֹ וְהָלַךְ לוֹ. וּמָצָא אַחֵר יוֹם
 אַחֵר אֶת רַבִּי יִצְחָק וְאֵת רַבִּי יְהוּדָה וְאֵת רַבִּי
 חֲזַקְיָה שֶׁהָיוּ חוֹלְבִים. בָּכָה לְפָנֵיהֶם, וְסֵפֶר לָהֶם
 אֵת הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָאֵם לֹא אָמַרְתִּי
 לָךְ פְּעָמִים רַבּוֹת שְׂאֵסוּר לְלָבֵת לְשֵׁם? בְּרוּךְ
 הַרְחֵמֵן שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו אֱמֶת, וּדְרָכָיו אֱמֶת. אֲשֶׁרֵיהֶם
 הַצְדִּיקִים שְׁחוֹלְבִים בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְעָלִיהֶם כָּתוּב (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים
 בְּאֹר נֹגַהּ וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל מַעֲשֵׂי הָאָדָם צָרִיךְ שֶׁכָּלֵם
 יִהְיוּ לְשֵׁם הַקְדוּשָׁה. מַה זֶה לְשֵׁם הַקְדוּשָׁה?
 לְהוֹבִיר בְּפִיו אֵת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ עַל כָּל מַה שֶּׁהוּא
 עוֹשֶׂה שֶׁחֵבֵל הוּא לַעֲבוֹדָתוֹ, וְלֹא יִשְׁרָה עָלָיו הַצַּד
 הָאַחֵר, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא תָמִיד מְזוּמָן לְבְנֵי הָאָדָם וַיִּכּוֹל
 לְשָׂרוֹת עַל אֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה. וְעַל כֵּן, הַשְׁתִּי אוֹ הָעֶרֶב
 הָיָה נִטְמָא, וְשׁוֹרָה (דף נב ע"א) עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה. וּמַה
 בָּזָה כֶּךָ - מִי שֶׁמִּפְקִיד דְּבָרָיו לַצַּד הָאַחֵר שְׁלֹא

צָרִיד עַל אַחַת בַּמָּה וּבַמָּה. וּמִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב, (דברים כב) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר דָּע.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת אָבִיו (חמיו), וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אֲבָא. אָמַר רַבִּי אֲבָא, נֹאמַר דְּבָרֵי תוֹרָה וְנִלְךָ. פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית יב) אֲמַרִי נָא אֲחֹתִי אַתָּה. הַפְסוּק הַזֶּה קָשָׁה, וְכִי אֲבָרְתָם שְׂתוּא יֵרָא חֲטָא, אֲחֻבּוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר כֶּךָ עַל אִשְׁתּוֹ כִּדְרֵי שְׂיִיטִיבּוֹ לוֹ? אֲלֹא אֲבָרְתָם, אֵיךְ עַל גַּב שְׂתִיָּה יֵרָא חֲטָא, לֹא סָמַךְ עַל זְכוּתוֹ, וְלֹא רָצָה מִהַקְדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִזְכוּתוֹ, אֲלֹא עַל זְכוּת אִשְׁתּוֹ, שְׂיִרְוִיחַ בְּשִׁבְלָה מִמּוֹן שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים, שְׂחָרֵי הַמִּמּוֹן זֹכָה לוֹ הָאָדָם בְּאִשְׁתּוֹ. וְהוּא שְׂכָתוֹב (משלי יט) בֵּית וְחוֹן נִחַלֵּת אֲבוֹת וּמַח' אִשָּׁה מִשְׁכָּלֶת. מִי שְׂזֹזָה בְּאִשָּׁה מִשְׁכָּלֶת, זֹכָה בְּכָל. וְכָתוּב, (שם לא) כָּטַח כָּה לֵב בַּעֲלָה וְשָׁלַל לֹא יִחָסֵר.

וְאֲבָרְתָם הָיָה הוֹלֵךְ בְּשִׁבְלָה לְאָכַל הַשָּׁלָל מִשְׂאֵר הָעַמִּים, וְסָמַךְ עַל זְכוּתָהּ שֶׁלֹּא יוּכְלוּ

לְהַעֲנִישׁוּ וְלַצַּחֵק בָּהּ. וּמַשׁוּם כֶּךָ לֹא נָתַן דְּבַר
 לומר אַחֲתִי הִיא, וְלֹא עוֹד, אֲלָא שְׂרָאָה מִלְּאָךְ
 אַחֵר הוּלֵךְ לְפָנֶיהָ, וְאָמַר לְאַבְרָהָם: אֵל תִּפְחַד
 עָלֶיךָ, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתִי לְהוֹצִיא לִי
 אֶת מִמּוֹן שְׂאֵר הָעַמִּים וְלִשְׁמֹר אוֹתָהּ מִחֶבֶל. וְאִז
 לֹא פָחַד עַל אִשְׁתּוֹ, אֲלָא עָלָיו, שְׂלֹא רָאָה עִמּוֹ
 מִלְּאָךְ, אֲלָא עֲמָהּ. אָמַר, חֲרִי הִיא שְׂמוּרָה, וְאִנִּי
 לֹא שְׂמוּר. וּמַשׁוּם כֶּךָ אָמַר, אָמַרִי נָא אַחֲתִי אֶת
 וְגו'.

יֵיטֵב לִי?! יֵיטִיבוּ לִי הֵיכָה צָרִיךְ לְהִיזֵת, שְׂכַתוֹב
 וְחִיָּה כִּי יֵרְאוּ אוֹתָךְ הַמַּצְרִים וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ
 זֹאת, וְעַל כֵּן יֵיטִיבוּ לִי צָרִיךְ לְהִיזֵת! אֲלָא יֵיטֵב
 לִי - זֶה שְׂהוּלֵךְ לְפָנֶיךָ. יֵיטֵב לִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּמִמּוֹן. וְחִיָּתָה נִפְשִׁי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם
 בְּגִלְגָּלָהּ, שְׂלֹא תִסָּטִי מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת. שְׂאֵם אֲזֻכָּה
 בְּגִלְגָּלָהּ בְּמִמּוֹן בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֶת תִּסָּטִי בְּדֶרֶךְ, חֲרִי
 מִיָּתָה זְמִינָה בְּעוֹלָם הַחוּץ, אֲלָא תִשְׁמְרִי, שְׂתִּחִי
 נִפְשִׁי בְּעוֹלָם הַחוּץ בְּגִלְגָּלָהּ.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶאךָ הָהוּא הֵלֵךְ לְפָנֶיהָ לְשֹׁמֵר אוֹתָהּ,
 מַה כָּתוּב? וַיִּנָּגַע ה' אֶת פְּרָעָה וְגו', עַל
 דְּבַר שָׂרִי, וַדָּאִי. שֶׁהִיתָה אוֹמֶרֶת לַמֶּלֶאךָ הִכָּה -
 וְהוּא מָכָה. וְעַל כֵּן לֹא פָּחַד אֲבָרָהָם עָלֶיהָ כְּלוּם,
 שֶׁתִּירִי הִיא שְׁמוּרָה. וּמַה שֶׁפָּחַד - עַל עֲצָמוֹ פָּחַד,
 וְלֹא רָאָה עָמוֹ שְׁמִירָה כְּזוֹ.

בֹּא רְאֵה, עֲשֹׂר פְּעָמִים צִוְּתָה שָׂרָה לַמֶּלֶאךָ
 לְהַכּוֹת אֶת פְּרָעָה, וּבְעֲשֹׂר מַכּוֹת לָקָה.
 סִימָן עֲשִׂתָּה שָׂרָה לְבָנֶיהָ אַחֲרֶיהָ בְּמִצְרַיִם.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (מִיכָה י) כִּימִי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת. עֲתִיד הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהִרְאוֹת גְּאֻלָּה לְבָנָיו בְּאוֹתָם הַיָּמִים שֶׁשָּׁלַח
 הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִרְאָה אֶת
 אוֹתָן הַמַּכּוֹת לְמִצְרַיִם, וְהִלָּקָה אוֹתָם בְּגִלְגַּל
 יִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין הַגְּאֻלָּה הַזֶּה לְגְאֻלַּת
 מִצְרַיִם. גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הִיתָה בְּמֶלֶךְ אֶחָד, וּבְמַלְכוּת
 אַחַת - כָּאֵן בְּכָל הַמְּלָכִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאִי יִתְכַבֵּד
 הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הָעוֹלָם, וַיִּדְעוּ הַכָּל שְׁלֹטוֹנוֹ

שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵלָם יִלְקוּ בְּמִכּוֹת
עֲלִיּוֹנוֹת, עַל אַחַת שְׁתֵּיִם, מִפְּנֵי שִׁסְרָבוֹ כֻּלָּם אֶת
יִשְׂרָאֵל.

וְאִזּוּ יִתְנַלָּה שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׁכָתוֹב (ובדיה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל
הָאָרֶץ. וְאִזּוּ כֻּלָּם יִתְנַדְּבוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל
אֲחֵיהֶם וְגו'. אִזּוּ יַעֲמְדוּ הָאֲבוֹת בְּשִׁמְחָה לְרֵאוֹת
אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵיהֶם בְּמִקְדָּם. וְהוּ שְׁכָתוֹב כִּי־מִי
צִאתָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, אָמֵן בֵּן
יְהִי רָצוֹן. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלֹךְ ה'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.